

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ-
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜLERİNİN ORTAK YÜRÜTTÜĞÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

4+4+4 EĞİTİM SİSTEMİNDE 60-66 AYLIK ÖĞRENCİLERİN
OKULA HAZIRBULUNUŞLUKTA SOSYAL UYUM
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

Cem DİRLİK

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

İSTANBUL-2014

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ-
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜLERİNİN ORTAK YÜRÜTTÜĞÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**4+4+4 EĞİTİM SİSTEMİNDE 60-66 AYLIK ÖĞRENCİLERİN
OKULA HAZIRBULUNUŞLUKTA SOSYAL UYUM
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Cem DİRLİK

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

İSTANBUL-2014

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1312.290026 numaralı öğrencisi **Cem DİRLİK** 'in "4+4+4 EĞİTİM SİSTEMİNDE 60-66 AYLIK ÖĞRENCİLERİN OKULA HAZIRBULUNUŞLUKTA SOSYAL UYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 29.05.2014 tarih ve 2014/13 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *oybirliği* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :24/06/2014

1)Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ganime AYDIN

.....

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Hamide ERTEPINAR

.....

3) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Uğur TEKİN

.....

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

ÖNSÖZ

Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yapılan ve 11.04.2012 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik ile 4+4+4 eğitim sistemine geçilmiştir. Bu sistemle birlikte zorunlu eğitim 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır. İlköğretim ilkokul ve ortaokul diye ayrılmıştır. Sistem ilkokul 4, Ortaokul 4 ve Lise 4 yıl olmak üzere toplam 12 yıl zorunlu eğitimden oluşmaktadır. Yeni sistemle birlikte ilkokul birinci sınıfa başlama yaşı 72 aydan 60 aya çekilmiştir. Yapılan değişiklikle farklı yaş gruplarının birlikte okula başlaması durumu ortaya çıkmıştır. Bu çalışma ile okula başlayan 60-66 aylık öğrencilerin sosyal-duygusal uyumları araştırılmıştır. Araştırma 60-66 aylık ve 67 aylık üzeri öğrencilerin eğitim gördüğü sınıfların öğretmenlerinin her öğrenci için ayrı ayrı doldurmuş olduğu anketlerden oluşmaktadır. Araştırmamda benden desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ganime Aydın' a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tüm destekleri için Ali Dursun'a yürekten teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
TABLolar	v
EKLER.....	vi

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	4
1.2. Araştırmanın Alt Problemleri	4
1.3. Hipotezler.....	5
1.4. Araştırmanın Amacı	6
1.5. Araştırmanın Önemi.....	6
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.7. Araştırmanın Sayılıtları.....	6
1.8. Tanımlar.....	7

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Sosyal-Duygusal Gelişim	8
2.1.1. Sosyal Gelişim	8
2.1.2. Duygusal Gelişim	9
2.2. Sosyal-Duygusal Gelişimle İlgili Kuramlar	10
2.2.1. Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı	10
2.2.1.1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik	10
2.2.1.2. Özerkliğe Karşı Kuşku ve Utanç	11

2.2.1.3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk.....	11
2.2.1.4. Başarılı Olmaya Karşı Yetersizlik Duygusu	12
2.2.1.5. Ergenlik Dönemi Kimliğe Karşı Kimlik Bocalaması.....	13
2.2.1.6. Yetişkinlik Dönemi Yakınlığa Karşı Uzaklık	13
2.2.1.7. Yetişkinlik Dönemi Üreticiliğe Karşı Durgunluk	14
2.2.1.8. Olgunluk Dönemi Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk.....	14
2.2.2. L. Vygotsky Sosyal Gelişim Kuramı	14
2.3. 60-66 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimi	14
2.4. Çocuğun Okula Sosyal-Duygusal Uyumunu Etkileyen Faktörler.....	18
2.4.1. Aile	18
2.4.2. Öğretmen	20
2.4.3. Arkadaş	20
2.4.4. Okulun Fiziki Durumu.....	22
2.4.5. Kitle İletişim Araçları	22
2.4.6. Okul Fobisi	23
2.5. Sosyal-Duygusal Gelişimin Diğer Gelişim Alanları ile İlişkisi.....	23
2.6. Sosyal-Duygusal Uyumun Önemi	24
2.7. Sosyal-Duygusal Gelişime Uygun Okul İçerik Etkinlikler.....	26
2.8. İlkokula Başlayan Çocuklarda Bulunması Gereken Yeterlilikler (Hazır- bulunuşluk Düzeyleri).....	27
2.9. Okula Sosyal-Duygusal Uyum ile İlgili Araştırmalar	31

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	42
3.1. Araştırmanın Modeli.....	42
3.2. Çalışma Grubu (Evren ve Örneklem).....	42

3.3. Veri Toplama Araçları	42
3.3.1. Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU)	43
3.3.2. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeğine Ait Güvenirlilik Analiz Sonuçları	45
3.4. Verilerin Değerlendirilmesi	46

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR	47
4.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular.....	47
4.2. Sosyal Duygusal Uyum Ölçeğine İlişkin Bulgular.....	48
4.2.1. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerine İlişkin Bulgular	48
4.2.2. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri	49
4.2.3. Öğrencilerin Yaş (Aylık) Aralığına Göre Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri	51

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	57
5.1. Sonuçlar ve Tartışma.....	57
5.1.1. Öğrencilerin Genel Sosyal Duygusal-Uyum Düzeyleri	57
5.1.2. Cinsiyete Göre Çocuğun Okula Sosyal-Duygusal uyumu.....	58
5.1.3. Öğrencilerin Yaş (Aylık) Aralığına Göre Sosyal-Duygusal Uyum	58
5.2. Öneriler	60
KAYNAKÇA	63
EKLER.....	70
ÖZET	73
ABSTRACT	74
ÖZGEÇMİŞ.....	75

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları	46
Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Dağılım	47
Tablo 3. Öğrencilerin Yaş (Aylık) Aralığı Yoğunluğuna İlişkin Dağılım.....	47
Tablo 4. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeyi.....	48
Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri.....	50
Tablo 6. Öğrencilerin Yaş (Aylık) Aralığına Göre Sosyal Duygusal Uyum Öl- çeği Puanlarının ANOVA Testi Sonucu.....	52
Tablo 7. Öğrencilerin Yaş Aralığına Göre Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği Puanlarının ANOVA Testi Sonucu Oluşan Farklılığın Kaynağı	54

EKLER LİSTESİ

EK 1: Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU)	70
EK 2: Anket İzin Yazısı	71

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çocukların (5-6 yaş) gelişim basamaklarından biri sosyal-duygusal gelişimidir. Sosyal-duygusal gelişim bireyin diğer gelişim alanlarını etkilemektedir. Olumlu sosyal-duygusal gelişim gösteren çocuklar daha verimli ve kaliteli bir yaşam süreci geçirmektedirler. Çocuk gelişim dönemleri içinde ilk çocukluk döneminde yaşananlar sosyal-duygusal gelişimde çok önemli bir yere sahiptir.

Bebekliğin sonundan başlayıp beş-altı yaşlarına kadar olan ve okulöncesi yıllara denk gelen dönem ilk çocukluk dönemidir. Çocuk bu dönemde kendi kendine giyinme, beslenme ve temizlik gibi becerileri kazanır. (Can vd., 2011: 16). Ayrıca keşfetme yeteneklerinin giderek güçlendiği bir dönemdir. Çocuklar bu dönem içinde bağımlı olmak yerine bağımsız bir birey olmaları gerektiğinin farkına varırlar. (Küt, 2006: 9).Bütün bu süreç içinde yaşananlara bağlı olarak çocuğun en önemli gelişim alanı sosyalleşmedir ve sosyalleşme belli bir gruba dahil olma ve o grubun değerlerini kazanmadır. (Gander & Gardiner, 2004: 297). Sosyal gelişim; “Çocuğun yaşına ve gelişimine uygun olarak sorumluluklarını yerine getirme, akranlarıyla ve diğer bireylerle gerekli ilişkiyi kurabilme, aile ve toplumun kurallarına örf ve adetlerine uygun davranmaktır.” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2007a: 3).

Okul öncesi dönemin çocuğun sosyal gelişiminde en hızlı olduğu ve çocuğun topluma uyumunun başlangıcı olarak görebiliriz. 4-6 yaş aralığında çocuğun aktif olduğu alan genişlemiştir. Dil gelişiminin de etkisi ile giderek daha çok toplumsallaşmıştır. (Küt, 2006: 10). Çocukların, topluma uyum sağlayabilmesi için olumlu sosyal-duygusal davranışlara sahip olması gereklidir. Erken çocukluk döneminde, çocukların sosyal-duygusal davranışlarının desteklenmesi, başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurmayı, işbirliği içerisinde çalışabilmeyi, başkalarının haklarına ve duygularına saygı duymayı, kendisi için uygun olmayan istekleri geri çevirebilmeyi ve gerektiğinde başkalarından yardım isteyebilmeyi sağlayacaktır. Bu nedenle, sosyal-duygusal davranışların desteklenmesinde anne-babalara ve

eğitimcilere büyük görevler düşmektedir (Ceylan & Ömeroğlu,2012: 74). Çocuklar ilkokula başladıkları zamanlarda daha karmaşık düşünce, hareket ve sosyal etkilere ilişkin beceri geliştirirler. Bu zamana kadar, çocukların yaşam alanı ev, aile ve muhtemelen okul öncesi kurum ya da günlük bakım merkezidir. İlkokulun ilk yılları normal olarak Erikson'un dördüncü basamağı olan çalışkanlık ve aşağılık duygusu krizi üzerine yoğunlaşarak geçecektir. Çocuğun bebeklik yıllarında güven, erken çocukluk yıllarında özerklik ve okul öncesi yıllarda girişimcilik özelliklerini geliştirdiğini varsayarsak, bu deneyimlerin okul yıllarında başarı ve yeterlilik duygularına katkıda bulunabileceğini düşünebiliriz. Bu aşamada çocuk "büyümüş" olduğunu kanıtlamaya çalıştığı aslında "kendi başıma yapabiliyorum" basamağıdır (McHale' den Akt. Slavin, 2013: 63). Bu yaş çocuğu (5 yaş) gelişim basamaklarını tamamlamış ve hemen bir düzliğe çıkmıştır. Kişisel ve sosyal ilişkileri artmış, olgun ve soğukkanlı hale gelmiştir. Güven duygusu içerisinde. Kendi kendine yeten, sosyal, kendinden emin, uyumlu, rahat, dikkatli, kararlı, nazik, canlı ve neşelidir. Üstün nitelikli bir çocuk haline gelmiştir. Sosyal ve duygusal yönden dengeli haldedir. Saldırgan ve kavgacı davranışlar oldukça azalmış, inatçı ve olumsuz bir çocuk yerine söz dinleyen bir çocuk haline gelmiştir. Artık başkalarına yardım etmekten hoşlanan, kendi yaşıtı çocuklarla küçük gruplar halinde oynayan, yaşıtılarıyla iyi ilişkiler kuran, kuralları anlayıp bunlara uyan bir bireydir (Bak, 2011: 211). Altmış-altmış altı aylık yaş grubu çocuklarının sosyal gelişiminde birçok faktör etkilidir. Başta anne ve arkadaşları olmak üzere okula başlayanlarda öğretmen, kitle iletişim araçları ve okul fobisi önemli faktörlerdir. Okula başlayan çocuklar sosyal-duygusal uyumlarına bağlı olarak birçok davranış bozukluğu yaşamaktadırlar. Öğretmenlerinin gözlemleri sonucunda ilkokula başlayan çocukların yaşadıkları temel sorunlar aşağıda sıralanmıştır.

1. Çekinme ve içe kapanma
2. Anneden ayrılamama ve okula gitmek istememe
3. Zihinsel veya fiziksel yetersizliğe bağlı olarak başarısızlık
4. Derslerine karşı ilgisiz olma
5. Sürekli hareket etme ve arkadaşlarını rahatsız etme

6. Arkadaşlarının eşyalarını izinsiz alma veya çalma (Sarp, 1995:146).

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanun'unda 30/03/2012 tarihinde değişiklik yapılmış ve yapılan değişikliğin 11/04/2012 tarihli resmi gazetede yayınlanıp yürürlüğe girmesi ile 4+4+4 eğitim sistemi 2012-2013 eğitim-öğretim döneminde uygulanmaya başlanmıştır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 2012). Bu sistemle birlikte 60-66 aylık yaş grubundaki öğrenciler ilk defa ve zorunlu olarak 1. sınıfta eğitim görmeye başlamışlardır. Bu yaş grubundaki çocuklar okuma-yazma ve basit sayısal işlemler gibi birinci sınıf temel kazanımları için yeterliliğe sahip değildir. Buna bağlı olarak müfredat değişimi ile okulöncesi etkinlikleri birinci sınıfa taşınmış olacaktır. Bütün bu etkenler 1+3+4+4 modelini ortaya çıkarır ve bu durum bilimsel açıdan sakıncalıdır. (Boğaziçi Üniversitesi [BÜ], 2012). 60-66 aylık çocukların erken okula başlaması uyumsuzluk sorununun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Okula sosyal-duygusal uyumda yaşanan sorunların başlıca nedenleri arasında altına kaçırma, okul sıralarının 60-66 aylık öğrencilerin fiziksel özelliklerine uygun olmaması, 40 dakikalık sürenin uzunluğu-teneffüslerin kısalığı, farklı yaş gruplarının aynı sınıfta bulunması, anneden ayrılamama ve zihinsel olarak okula hazır olmama yer almaktadır (Çufaoğlu, 2012; Eğitim-Sen,2012; Özel, 2012;Biber, 2013; İkinci, 2013; Özay, 2013; Radikal, 2013). Bu konuda yapılan bir çalışmanın bulgularına göre çocukların okula başlarken en çok karşılaştıkları sorun, anne-babadan ayrılmak istememe olmuştur (Ülkü, 2007: 122). 2012-2013 eğitim-öğretim yılında birinci sınıflarda yaşanan sorunlar nedeni ile Milli Eğitim Bakanlığı 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamada (60-66 aylık çocukların birinci sınıfa başlaması) değişikliğe gitmiş olup, İlköğretim kurumları yönetmeliğinin 15'inci maddesinde yaptığı değişiklikle yaşça kayıt hakkı elde eden çocuklardan 60-65 aylık çocukların okula başlaması zorunlu olmaktan çıkmıştır. 66-67 ve 68 aylık çocukların velisinin vereceği dilekçeyle; 69,70 ve 71 aylık çocukların ise ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporuyla okul öncesi eğitime yönlendirme veya kayıtlarını bir yıl erteleme hakkı tanınmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013b).

İlk çocukluk dönemi çocuğun sosyal-duygusal gelişimi ve ileriki yaşamı açısından çok önemlidir. Gelişim sürecinde okul öncesi dönemin sosyal gelişim açısından önemi daha fazladır. Okula başlayacak çocukların okul öncesi dönemde sosyal gelişimini olumlu şekilde tamamlaması okula uyumunu olumlu şekilde etkileyecektir. Bu nedenle birinci sınıfa başlayan çocukların sosyal duygusal uyumlarının incelenip eksikliklerin görülüp gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu çalışmanın bu konuya ve literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte okula başlayacak olan 5-5,5 yaş (60-66 aylık) öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflara, yaş grubu ve cinsiyet gibi alt problemlere göre okula sosyal-duygusal uyumlarını incelemektir.

1.1. Araştırmanın Problemi

İlk çocukluk dönemi çocuğun sosyal-duygusal gelişimi açısından çok önemlidir. Bu gelişim sürecinde okul öncesi dönemin sosyal gelişim açısından önemi daha büyüktür. Okula başlayacak çocukların okul öncesi dönemde sosyal gelişimini olumlu şekilde tamamlaması okula uyumunu olumlu şekilde etkileyecektir. Bu nedenle birinci sınıfa başlayan çocukların sosyal duygusal uyumlarının incelenip eksikliklerin görülüp gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bunlara bağlı olarak 60-66 aylık çocukların okula erken başlamasının sosyal-duygusal uyumları açısından etkileri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Alt problemleri

1. Sadece 60-66 aylık öğrencilerin bulunduğu sınıfların sosyal-duygusal uyum düzeyleri nedir?
2. 67 aylık ve üzeri çocukların bulunduğu sınıflarda sosyal-duygusal uyum düzeyi nedir?
3. 60-66 aylık ile 67 ve üzeri aylık öğrencilerin bulunduğu sınıflarda sosyal-duygusal uyum düzeyi nedir?

4. MASDU ölçeğinin 7 alt faktörüne göre örneklem gruplarının sosyal-duygusal uyumlarının karşılaştırılmasına göre anlamlı bir fark var mıdır?
5. Her bir grubun kendi içinde cinsiyete göre sosyal-duygusal uyumları arasında fark var mıdır?
6. Üç örneklem grubunun MASDU ölçeği toplam puanlarının karşılaştırılmasına göre hangi grubun sosyal-duygusal uyum düzeyi yüksektir?

1.3. Hipotezler

60-66 aylık çocukların okula erken başlaması sosyal-duygusal uyumlarını olumsuz etkilemektedir.

1. Sadece 60-66 aylık öğrencilerin bulunduğu sınıfların sosyal-duygusal uyum düzeyleri düşüktür.
2. 67 aylık ve üzeri çocukların bulunduğu sınıflarda sosyal-duygusal uyum düzeyi düşüktür.
3. 60-66 aylık ile 67 ve üzeri aylık öğrencilerin bulunduğu sınıflarda sosyal-duygusal uyum düzeyi düşüktür.
4. MASDU ölçeğinin 7 alt faktörüne göre örneklem gruplarının sosyal-duygusal uyumlarının karşılaştırılmasına göre anlamlı farklar vardır.
5. Her bir grubun kendi içinde cinsiyete göre sosyal-duygusal uyumları arasında fark vardır.
6. Üç örneklem grubunun MASDU ölçeği toplam puanlarının karşılaştırılmasına göre 67 ve üzeri aylık ile 60-66 aylık grubun sosyal-duygusal uyum düzeyleri karışık gruba göre daha yüksektir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 4+4+4 eğitim sistemiyle birlikte okula başlayacak olan 5-5,5 yaş (60-66 aylık) grubu öğrencilerin okula sosyal-duygusal uyumlarını incelemektir.

1.5. Araştırmanın Önemi

4+4+4 Eğitim Sistemi ile 72 ay (6 yaş) olan okula başlama yaşı 60 aya (5 yaş) düşürülmüştür. Bu durum 60-66 aylık çocukların hazırbulunuşluk düzeyleri ile ilgili tartışmalara neden olmuştur. 60-66 aylık çocukların yeterli hazırbulunuşluk düzeyine ulaşmadan okula başlamaları birçok açıdan ele alınması gerekli olup ortaya çıkan ve incelenmesi gereken en önemli durum sosyal-duygusal uyumdur. Okula sosyal-duygusal uyum sağlayamayan çocuklar açısından sorunların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bu araştırma ile 60-66 aylık öğrencilerin uyum sorunu yaşayıp yaşamadıklarının tespiti ve bu konuda öneriler sunulmuştur.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Yapılan araştırma İstanbul ili sınırları içinde bulunan ilkokula yeni başlayan 60-66 aylık ile 67 ve üzeri aylık 283 öğrenci ve onların eğitim gördüğü 9 sınıfın öğretmenle-ri ile sınırlıdır.

1.7. Araştırmanın Sayıltıları

1. Öğretmenlerin Marmara Sosyal-Duygusal Uyum Ölçeği'ni (MASDU) objektif olarak doldurdıkları varsayılmıştır.
2. Örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.8. Tanımlar

Sosyal-Duygusal Uyum: Çevresindeki değişiklikleri algılayan bireyin yeniliklere uyum göstermesi ve diğer insanlarla ters düşmeyecek davranışlar sergilemesidir.(Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2007b: 4).

Hazırbulunuşluk: Topşes 'e göre (2003) hazırbulunuşluk kavramı, bireyin belli davranış yeterliklerini gösterebilmesi için gerekli olan, fizyolojik ve psikolojik donanımları içermektedir. Öğrenme ve öğretme davranışlarının gelişmesi için de, organizmanın bilişsel, duyuşsal ve devinişsel düzeyde belirli yeterlik ve davranış biçimlerine, performans düzeylerine gelmiş olması neredeyse zorunludur (Akt.Özgan & Tekin, 2011: 422).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde sosyal-duygusal gelişim, sosyal-duygusal gelişimle ilgili kuramlar, 60-66 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi etkileyen faktörler, sosyal-duygusal gelişimin diğer gelişim alanları ile ilişkisi, sosyal-duygusal uyumun önemi, sosyal duygusal gelişime uygun okul içi etkinlikler, ilkokula başlayan çocuklarda bulunması gereken yeterlilikler ve okula sosyal-duygusal uyum ile ilgili araştırmalar incelenmiş olup, ayrıntılı bilgiler verilecektir.

2.1. Sosyal-Duygusal Gelişim

2.1.1. Sosyal Gelişim

Bütün hayatı boyunca her bireyin mutluluğu diğer insanların tavır ve hareketine bağlıdır. Bu bağlılık bebeklikte inkar edilmeyecek kadar açıktır. Çocuk büyüdükçe diğer kimselere karşı olan bağımsızlığı da gittikçe artar. Kendi kendine yemek yemeği, yardımsız şuraya buraya gitmeyi ve zıt elemanlardan kendisini korumayı öğrenir. Böylelikle de hayatı basitleşir; fakat büyüdükçe diğerleriyle olan ilişkisi değişik bir karakter alır ve bütün çocukluk ve ergenlik çağı boyunca karmaşıklığı gittikçe artan münasebetler içine girmiş bulunur (Cole & Morgan, 2001: 141). Sosyal gelişimle ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları:

- Sosyal gelişim; “çocuğun yaşına ve gelişimine uygun olarak sorumluluklarını yerine getirme akranlarıyla ve diğer bireylerle gerekli ilişkiyi kurabilme, aile ve toplumun kurallarına örf ve adetlerine uygun davranmaktır.” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2007a: 3).
- Sosyal gelişim insanın içinde bulunduğu toplumun kendisinden beklediği ya da yapmasını istediği davranışların gelişmesi, kişinin başkaları ile iyi ilişkiler kurması ve içinde yaşadığı topluma uyum sağlama sürecidir (Bak, 2011: 207).

- Genel olarak bireyin sosyal uyaranlara ve toplumsal yaşamın zorluklarına duyarlı olması ve başkalarıyla geçinebilmesidir (Yavuzer, 1982: 13).

Sosyal gelişim açısından 5-5,5 yaş (60-66 ay) dönemi büyük önem ifade etmektedir. Bu dönem çocuğun sosyalleşmesinin arttığı okula başlama (Okul öncesi eğitim veya ilkokul) yıllarına denk gelmektedir.

Beş yaş çocuğun çevresine ilişkin kesiflerde bulunduğu, çevresinin her geçen gün daha çok genişlediği, önceki yıllara göre yetişkin desteğine daha az ihtiyaç duyduğu, bazı sorumlulukları almaya başladığı bir yaştır. Çevresindeki kişilere güvenir, onlarla daha iyi dostluk ilişkileri içindedir. Özerklik döneminin inatçılığının ve olumsuzluğunun yerini, söz dinleme almıştır. Başkalarına yardım etmekten hoşlanır. Beş yaş çocuğunun dili ustalıkla kullanması, insanlarla olan ilişkilerini arttırmıştır. Aileye, arkadaşlara, topluma uyumu belirgin olarak gözlenebilir durumdadır. Akranlarıyla grup halinde oynar ve grubun isteklerine uymaya çalışır. Yetişkinleri gözlemekten ve taklit etmekten hoşlanır. (Işık, 2007: 24-25).

2.1.2. Duygusal Gelişim

Çocuklar devamlı her şeyi deneme çabası içindedirler ve çevrenin isteklerine yüzünü buruşturarak, gülerek, ağlayarak tepki gösterirler. Bu tepkiler duygunun göstergesidir. Çocuklara iç ve dış dünyalarından gelen etkiler ve herhangi bir olayın ona hoş gelip gelmeme hâli, duygusal gelişimdir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2007a: 20). Duygusal gelişim, dışarıdan bize etki eden veya içimizden gelen duyguların bize hoş gelip gelmeme durumudur (Arı, Üre & Seçer, 2001: 9). Çocukların duygusal gelişimi, onların çeşitli duyguları nasıl kazandıklarını ve bu duyguları kendilerine, anne babalarına, diğerlerine nasıl ifade ettiklerini belirlemektedir (İnanç, Bilgin & Atıcı, 2012: 167). Duygusal gelişim sosyal gelişimle bağlantılı ve birbirini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle sosyal gelişim ile duygusal gelişimi birlikte ele almak daha doğru olacaktır.

2.2. SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİMLE İLGİLİ KURAMLAR

Sosyal gelişim sürecini açıklamak üzere birçok kuram geliştirilmiştir. Sosyal-duygusal gelişimle ilgili en önemli kuramlar Erikson'un psiko-sosyal gelişim kuramı ve L. Vygotsky 'nin sosyal gelişim kuramıdır.

2.2.1. Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Kuramı

Psiko-sosyal gelişim kuramı, genetik geçmiş, aile hayatı ve sosyal baskıların çocuk gelişiminde önemini vurgular. Erikson'a göre gelişim çocuklukta şekillenen bir olgu değil, hayat boyu belli devrelerde ortaya çıkan çelişkiler ve bunların çözümlenerek devreye geçilmesi ile oluşan bir süreçtir (Karadut, 2009: 171). Erikson'un kuramında başkaları ve kültür önemli bir yer tutar. Aşağıda verilen dönemlerde kültürün o krize yaklaşımı ve bireylerin önüne koyduğu seçenekler kişilerin gelişimlerini yönlendirir. Ayrıca Erikson'un kuramında çocuğun ilişki kurduğu "başkaları" önemlidir. Onlarla ilişkiler temel davranışları oluşturur (Bacanlı, 2011: 125). Erikson, psiko-sosyal gelişim kuramını 8 evre üzerinde incelemiştir.

2.2.1.1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik: Bebeklerin dış uyarıcılara karşı güven duygusunun olduğu dönemdir (Yavuzer, Demir & Koç, 2006: 40). Erikson'a göre tüm çocuklar hem bakıldıkları için temel güven, hem de acı, açlık ya da rahatsızlık nedenleriyle engellendiklerinden güvensizlik duyguları geliştirirler. Sadece güven, saflık; güvensizlik ise kuşkucu ya da şüpheli bir kişiliğe yol açtığından, sağlıklı uyum için iki ögenin de etkileşim içinde olması gerektirmektedir. Ayrıca bu iki öge arasındaki çatışma, ego gücünü yaratmaktadır. Bundan dolayı, herhangi bir evrede ego gücünün çok az oluşu, yoksunluk gibi o evreye özgü, sonraki yıllarda görülebilecek bozukluklara ilişkin çekirdek sorunların oluşmasına neden olmaktadır. Yaşamın ilk psiko-sosyal krizi olan güvene karşı güvensizlik çatışmasının başarılı bir şekilde çözülmesi ise umut duygularının ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Akbaba vd., 2010: 158).

2.2.1.2. Özerkliğe Karşı Kuşku ve Utanç: Ebeveynlerin çocuklarını aşırı şekilde denetlemesi ve beklentinin yüksek tutulması çocukta “kendi başıma iş yapamıyorum” duygusunun oluşmasına neden olur. Bu dönemi sağlıklı bir şekilde atlatabmayan çocuklar; dıştan denetimli, utangaç, bağımlı, çekingen, kendi başına karar veremeyen, kendine güvenmeyen bir insan haline gelir (Yavuzer, Demir & Koç, 2006: 41).

2.2.1.3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk: Beş- beş buçuk yaşı da içine alan bu dönem çocuğun sosyal-duygusal gelişiminin en hızlı olduğu ve çocukların kendi başına girişimlerde bulunduğu evredir. Girişkenliğin artmasıyla davranış problemleri ortaya çıkar ve sürekli cezalandırılan çocuk suçluluk duygusu yaşamaya başlar (Gürses & Klavuz, 2011: 156). Ayrıca bu dönemde birey cinsiyetini keşfetmeye başlar ve bu konuda sorular sorar. Bu tür soruların “ayıp” denilerek cevaplanmaması ve soru sormalarının engellenmesi çocukların çok fazla suçluluk duymalarına neden olur. Cinsel açıdan bakıldığında iktidarsızlık ve soğukluk yaşarlar. Dengeli ve uyumlu sonuç amaçtır. Amaç duygusu kişilerin kendi hedeflerini belirleyebilmeleri anlamına gelir. Amaç duygusu cesaret duygusuyla yakın anlamdadır (Bacanlı, 2011: 128).Çocuk başarılı girişkenlikten cinsel fantazileri ve ahlaksız düşünce ya da davranışları cezalandıran aşırı sert vicdan nedeniyle baskın gelen suçluluğa uzanan bir boyutun herhangi bir noktasında yer alır. Suçluluğa ek olarak diğer bir tehlike çocuğun bir insan olarak bir değerinin olması için sonsuza kadar hep bir şeylerle uğraşması, hep rekabet etmesi, hep “yapması gerektiği” hissini duymasıdır. Bu evrede sosyal düzenin ilgili unsurları “ideal protiplerdir”. Bunlar polis memuru, öğretmen, astronot, başkan ve “kahraman” gibi sosyal rollerdir (Miller, 2008: 215). Bu dönemde her şeyi merakla inceler. Bu amaçla çeşitli girişimlerde bulunur. Çocuğun bu konuda gelişmesi, merakının giderilmesi ve girişimlerinin desteklenmesiyle yakından ilgilidir. Bu nedenle çocuk eleştirilirse suçluluk duygusu oluşabilir. Karşı cinsten ebeveynine cinsel içerikli ilgi geliştirdiği bir dönemdir. (Arı, Üre & Seçer, 2001: 9). Çocukların girişimci tavırlarını cezalandıran aileler ise çocuklarını hem şimdiki hem de daha sonraki hayatında suçlu hissetmesine

sebepler olacaktır (Slavin, 2013: 55). Bu evre okul öncesi döneme denk geldiği için çocuğun okula sosyal-duygusal uyumunu etkileyecektir.

2.2.1.4. Başarılı Olmaya Karşı Yetersizlik Duygusu: İlkokul yıllarına denk gelen bu evre çocuğun sosyal-duygusal gelişimi açısından farklı bir anlam kazanmıştır. Erikson'a göre, bu dönemde ortaya çıkan sosyal boyutun bir ucunda beceriklilik öteki ucunda ise aşağılık duygusu vardır. Beceriklilik terimi, çevredeki şeylerin nasıl yapıldıkları, nasıl işledikleri, ne yaptıkları yolunda bir ilginin öncelik taşıdığı, bu dönemin özelliğini çok iyi anlatmaktadır. Bu dönem Robinson Crusoe'nun etkinliklerini betimlediği coşku ve ince ayrıntılar anlamında çocuğun tomurcuklanmış beceriklilik duygularını okşayan bir "Crusoe" çağıdır. Çocuklar yapma, etkinlikte bulunma, ya da pratik şeyler yapma (ağaç evler ya da uçaklar yapmak ya da pişirmek, kızartmak ya da dikiş dikmek olsun) çabalarında isteklendirildikleri, yaptıklarını bitirmelerine izin verildiği ve sonuçlar için övülüp ödüllendirildikleri zaman beceriklilik duygusu artırılmış olacaktır. Tersine çocuklarının yapmaya ve etkinliğe yönelik çabalarını "rahatsız edici" ve yalnız bir "alt-üst etme" olarak ana-babalar çocukta aşağılık duygusunu körüklemiş olacaktır (Elkind, 1992: 33-34). Başarılı deneyimler çocuğa bir çalışkanlık, yeterlik ve egemen olma duygusu verirken başarısızlık bir yetersizlik ve aşağılık duygusu, işe yaramazlık duygusu uyandırır. Çocuklar bir şeyleri iyi yapmaya ve başladıklarını bitirmeye çalışırlar. Temel güveni, özerklik ve girişkenliği oluşturma çabalarıyla geçirilen yıllar teknolojik topluma bu enerjik giriş için bir hazırlıktır (Miller, 2008: 215). Aşırı çaba gösteren bireyler yeteneklerini abartırken ulaşılamayacak kadar zor amaçlar belirler ve beklentilerinde de gerçekçi davranmazlar (Akbaba vd., 2010: 159-160). Bu evrede çocuk okula başlamış ve daha geniş bir sosyal ortama girmiştir. Yeni arkadaşlıklar edinmeye başladığı bu süreç çocuk için ileriki hayatını etkileyecek yaşantılara sahne olacaktır. Okul öncesinde günlük yaşamının büyük bölümünü ailesi ile geçiren çocuk, okul arkadaşları ve öğretmenden oluşan yeni bir çevre edinmiştir. Buna bağlı olarak sosyal-duygusal gelişimini etkileyen yeni faktörler ortaya çıkmıştır. Okula gitmek çocuğun sosyal

dünyasının genişlemesini sağlar. Ebeveynlerin çocuğun hayatındaki etkisinin azalmasıyla, öğretmen ve arkadaşlarının önemi artar. Çocuklar bir şeyler yapmak ve başarmak isterler. Başarı çocuğun yetenekleri ile ilgili iyi duygular hissetmesini sağlar. Başarısızlık ise olumsuz benlik algısı ve gelecek öğrenmeler için ise yetersizlik duygusu oluşturur. Başarısızlığın gerçek bir başarısızlık olması beklenmez ebeveynlerinin, öğretmenlerinin ve kendi standartlarına bağlı olarak kendini yetersiz görebilir (Slavin, 2013: 55). Çocuklar çevresi tarafından takdir edilmek ve beğenilmek ister. Karşı tepkiler çocuğun aşağılık duygusuna kapılmasına neden olur. Çocukta çalışma isteği yaratılır ve başarı duygusu tattırılırsa işini mükemmel yapmayı başarır (Arı, Üre & Seçer, 2001: 9).

2.2.1.5. Ergenlik Dönemi Kimliğe Karşı Kimlik Bocalaması: Erikson bu dönemde ortaya çıkan kişiler arası ilişkiler boyutunun olumlu ucunda kimlik duygusunun, olumsuz ucunda ise rol karışıklığı duygusunun yer aldığı savında bulunur. Bu demek oluyor ki, yeni bulunmuş bütünleyici yetilerinin ışığında ergene düşen, bir oğul, bir öğrenci, bir atlet, bir arkadaş, bir izci, bir gazete satıcısı vb. olarak kendi hakkında öğrendiklerinin tümünü bir araya getirmek ve geleceğe hazırlanırken, kendisinin bu farklı imgelerini geçmişle bağlantılı ve anlamlı bir bütün içinde örgütlemektir. Genç kişi bu çabasında başarılı olduğu ölçüde psiko-sosyal bir kimlik duygusuna, kim olduğuna, nerede bulunduğu ve nereye gidiyor olduğuna ilişkin bir sezgiye ulaşacaktır (Elkind, 1992: 35).

2.2.1.6. Yetişkinlik Dönemi Yakınlığa Karşı Uzaklık: Kimliğine kavuşan birey artık kimlik sorunu yaşamamaktadır. Kişi yeni dostlar edinmeye ve karşı cinsle sevgiye dayalı arkadaşlıklar yaşamaya başlar. Dost edinmekte zorlanan bireyler yalnızlığa sürüklenir. (Yalçın, 2010: 222).

2.2.1.7. Yetişkinlik Dönemi Üreticiliğe Karşı Durgunluk: İşsiz kalan veya evlenmeyen bireyler verimsizlik duygusuna kapılırlar. Bu nedenle bireyin yakın çevresi ile olan ilişkileri çok önemlidir (Gürses & Klavuz, 2011: 158).

2.2.1.8. Olgunluk Dönemi Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk : Psiko-sosyal gelişim kuramının son evresidir. Bireyin çabalarını tamamladığı ve düşünmek için yeteri kadar boş zamanının olduğu bir dönemdir (Elkind, 1992: 35).

2.2.2. L. Vygotsky Sosyal Gelişim Kuramı

Belarus'lu bir ailenin çocuğu olan Vygotsky (1896-1934), düşüncelerin sosyal ve kültürel kökenlerine büyük önem vererek, çocukların düşünce ve fikirlerinin oluşumunda, sosyal ve kültürel etkileşimlerin ve bu süreçte kullanılan dilin büyük rol oynadığını savunmuştur. Yani çocuklar sosyal etkileşim yoluyla anlamları oluştururlar. Bilgi, kültür aracılığı ile aktarılır ve bireyler arasındaki diyaloglar sonucunda anlam kazanır. Öğrenme, bir kültür paylaşımıdır. Birey bilgilerini, fikirlerini, tutumlarını içinde yaşadığı sosyal ve kültürel çevreye göre oluşturur (Çakıcı, 2010: 98). Çocuk, diğer insan ve sosyal bağlam bir etkinlikte kaynaşır. Sosyokültürel-tarihsel bağlama çocukları ve deneyimlerinin tanımlar ve şekillendirir. Aynı zamanda çocuklarda kültürlerini etkilerler. Bu karşılıklı ilişki nedeniyle çocuklara bakarken bağlamı göz ardı etmek onlara ilişkin düşüncelerimizi çarpıtır. Yalnızca çocuğa odaklanmak, davranışlarının nedenini kültür yerine çocuğun kendisinde aramaya iter. Ancak aynı gelişim süreci kültürel bağlama bağlı olarak farklı sonuçlara yol açar (Miller, 2008: 494).

2.3. 60-66 Aylık Çocukların Sosyal-Duygusal Gelişimi

Beş-beş buçuk yaş (60-66 ay), çocuğun gelişim sürecinde en önemli dönüm noktalarından biridir. Okul öncesi dönemin sonu okulun başlangıcına denk gelen bu yaşlarda sosyal-duygusal gelişimin yeni bir boyuta taşındığı

görülmektedir. Çünkü çocuğun sosyal çevresi genişlemekte, etkileşimde olduğu sosyal bileşenler artmaktadır. Bu yaş çocuğu gelişim basamaklarını tamamlamış ve hemen hemen bir düzliğe çıkmıştır. Kişisel ve sosyal ilişkileri artmış, olgun ve soğukkanlı hale gelmiştir. Güven duygusu içerisindedir. Kendi kendine yeten, sosyal, kendinden emin, uyumlu, rahat, dikkatli, kararlı, nazik, canlı ve neşelidir. Üstün nitelikli bir çocuk haline gelmiştir. Sosyal ve duygusal yönden dengeli haldedir. Saldırgan ve kavgacı davranışlar oldukça azalmış, inatçı ve olumsuz bir çocuk yerine söz dinleyen bir çocuk haline gelmiştir. Artık başkalarına yardım etmekten hoşlanan, kendi yaşıtı çocuklarla küçük gruplar halinde oynayan, yaşıtılarıyla iyi ilişkiler kuran, kuralları anlayıp bunlara uyan bir bireydir (Bak, 2011: 211). Beş yaş çocuğu günlük yaşamda birçok işi kendi başına yapabilir ve böylece bağımsızlığı artar. Yetişkin desteğine artık daha az ihtiyaç duyar. Yardım isteyebilir ve kendinden küçüklere yardım etmeye isteklidir (Kotil, 2010: 15). 5 yaş çocuğu yetişkinleri gözlemleyip taklit etmekten ve yetişkinlerin aldığı kararlara yardımcı olmaktan hoşlanır. Gözlemlerini oyunlara yansıtip ev işlerine yardımcı olmaktan zevk alır. Sorumluluk duygusu alabilir. Çocuklar 5 yaş civarında, içinde buldukları kültür değerleri doğrultusunda doğru-yanlış, iyi-kötü, güzel-çirkin vb. kavramları kazanmaya başlarlar. Çevrelerindeki kişileri taklit ederek sosyal uyumu, davranışları öğrenirler ve bu davranışı uygularlar. Toplumdaki bazı nezaket kurallarını öğrenirler. Toplumun istek ve beklentilerine uygun davranışlar gösterip, daha sosyal olurlar (Bak, 2011: 212)

Altmış-altmışaltı aylık çocukların sosyal-duygusal gelişiminde oyunlar olumlu etkiye sahiptir. Okul öncesi eğitime veya ilkokula başlayan çocuklar, oyunlar araçlığıyla arkadaşlıklar edinir ve kendilerini daha iyi ifade ederler. Sosyalleşmenin gelişimiyle birlikte çocuklar, grup oyunları oynamaya başlarlar, diğer çocuklarla yarışmak isterler. Arkadaşlarıyla oynamayı, konuşmayı zamanla daha çok severler. Paylaşmayı öğrenir ve onlarla bir şeyler paylaşabilirler. Aile bireyleri ve arkadaşları ile birlikte bir masada oturup yemek yemekten çok hoşlanırlar (Özcan, 2009: 63).Beşinci yaşlarda grup oyunlarını tercih ederler. Beş-altı yaş çocukları, 5-6 hatta daha çok üyeli gruplar hâlinde oyun kurabilmekle birlikte daha çok üç kişilik oyunları tercih

ettikleri görülür. Yalnız başına oynamaktansa sevdikleri, hoşlandıkları bir çocukla oynamayı yeğlerler. (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2007a: 7). Kız çocukların arkadaşlık konusundaki seçimleri bire bir ilişkiden yanayken, erkek çocukların seçimleri daha kalabalık topluluklardan yanadır. Bu yaş dönemi çocukların davranışları değişkenlik gösterir. Bu nedenle, bir anda saldırganlaşıp hemen sonra uyumlu davranışlar gösterebilen 4-5 yaş dönemi çocukları, aralarında sorun olduğunda çok hızlı bir şekilde çözer, uzun süre küsmez, yarışmacı özellikler göstermezler (Miller'den Akt. İnanç, Bilgin & Atıcı, 2007: 193). Bu dönemde, her alanda kat ettiği gelişim sayesinde, çocuğun duygusal ve sosyal yönleri de önemli ölçüde gelişir. Duygularını daha yoğun yaşar, dili daha iyi kullanması sonucu karşılaştığı durumlara verdiği tepkiler de farklılaşır. Önceki yaşlarda ağlayarak, tepinerek gösterdiği öfkesini bundan böyle daha güzel ifade eder, korkunca hemen sarsılmaz, heyecanını giderek daha iyi kontrol edebilir. Başka kişilerin de varlığı ile hakları konularında bilinçlenmeye başlar, ailesinin, uygun olan ve olmayan davranışlarına verdiği tepkileri anlayıp değerlendirerek kendine ve davranışlarına yön verebilir (Özcan, 2009: 63). Bu yaş çocuklarında duygusal anlamda birçok tepki durumu yaşanır. Bu tepkiler, korku, kıskançlık, öfke, anksiyete, gülme, ağlama, inatçılık, saldırganlık olarak ele alınabilir. Duyguların yoğun şekilde yaşanması ailenin, okul arkadaşlarının ve öğretmenin tutumları etkili olmaktadır. Çocuk tepkilerini yoğun şekilde gösterir ve birçok sorunun yaşanmasına neden olur. Yaşanan sorunların başlıcaları şunlardır:

*Korku:*Çocuklarda en sık rastlanan korkular; yalnız kalma ve başından geçen olumsuz deneyimlerden kaynaklı korkulardır.

*Kıskançlık:*Çocukların başta ebeveynleri olmak üzeri çevresindekilerden beklediği ilgiyi görememesine karşı gösterdiği tepkidir.

Öfke: Engelleme nesne ve durumlar çocukta öfke yaratır. Bu dönem de öfke kısa sürer. 8 yaşına kadar öfke tepkisi 5 dakikadan fazla sürmez.

Anksiyete (Kaygı) : Gerginlik ve sinirlilik olarak kendini gösteren anksiyete olumsuz ortamlardan kaynaklı veya beklentiler sonucu oluşur (Yavuzer, Demir & Koç, 2006: 25-26).

Gülme:Daha çok çocuk oyunlarında görülür.

Ağlama:Okul başlangıcında ve başarısızlık durumlarında görülür. Çocuk büyüdükçe azalır.

İnatçılık: Benlik duygusunun ve bağımsızlık bilincinin gelişmemesi nedeniyle çocuk düşünce ve isteklerinin kabul ettirme çabası içinde olur.

Saldırganlık:“Çocuğun ihtiyaçlarının zamanında giderilmemesi, olur olmaz nedenlerle davranışlarının engellenmesi ailenin çocuğa karşı aşırı düşkünlüğü, saldırganlık dürtüsünün ortaya çıkmasında etkilidir”(Arı, Üre & Seçer, 2001: 9). 60-66 aylık çocuklar çeşitli sosyal-duygusal davranışlar göstermektedir. Bu yaş grubunun sosyal ve duygusal gelişim özelliklerini maddeler halinde sıralarsak:

- Ellerini, yüzünü yıkayıp kurulayabilir
- Erken yaş dönemine göre kontrollü ve duyarlı bir yaklaşım içindedir.
- Düzenli ve temiz olması gerektiğini kavrayabilir; yine de hatırlatma yapılmalıdır
- Grup oyunlarını tercih eder. 2-3 arkadaşıyla birlikte oynar. Küçükleri korur. Ev dışında daha mutlu olur.
- Arkadaşlarını kendi seçer.
- Oyunda kurallara uyulması ve dürüst olunması gerektiğini anlar.
- Oldukça belirgin bir gülmece anlayışına sahiptir.
- Kendisinden daha küçük çocuklara sevecen ve koruyucu bir yaklaşım içindedir (Yavuzer, 2007: 219-220).
- Ev dışında daha mutlu olur.
- Kendi başına giyinip soyunabilir.
- Saati ve saati günlük programla ilişkisini anlayabilir (Çiftçiöğlü, 2007: 39)
- Başladığı işleri bitirmek ister.
- Olaylara karşı soğukkanlı davranabilir.

- Yeteneklerini kullanma ve onlardan sonuna kadar yararlanarak her şeyi deneme eğilimindedir.
- Merak ettiklerini öğrenmenin gururunu yaşar.
- Yaptıklarının görülüp beğenilmesini ister.
- Resimlerini bir amaç doğrultusunda yapar ve duygularını, düşüncelerini resimlerinde anlatmaya çalışır (Özcan, 2009: 64).
- En sevilen arkadaşlar aynı cinsten olma eğilimindedir, ama erkeklerle kızlar arasında birçok arkadaşlıklar gelişebilir.
- Kısa zamanlı da olsa sık kavga ederler.
- Öfke patlamaları sık olur (Bacanlı, 2011: 142-143).

2.4. Çocuğun Okula Sosyal-Duygusal Uyumunu Etkileyen Faktörler

Okul çağı, aileden kısmen uzaklaşıldığı, aile ilişkilerinin zayıfladığı, sosyal bilincin arttığı, sınıf, arkadaş ve oyun grupları içine girildiği bir dönemdir. Bu dönemde çocuklar genelde kolay etkilenirler, kendi arkadaşlarının görüş ve düşüncelerini paylaşıp arzularının arkadaşlarının arzuları ile aynı doğrultuda olduğuna inanırlar. Buna karşın büyüklerin görüşlerine karşıt görüştedirler. Ayrıca bu dönemde belirgin şekilde kendi grup üyeleri ve diğer gruplar ile rekabet içindedirler. Okul döneminde birlikte oynama ve karşılıklı konuşma başlar; iş birliği yapabilme geliştirilir. Bu dönemde hızlı bir sosyalleşme görülür. Bencil duygu ve davranışlar azalarak, arkadaş grupları içinde uyumlu davranışlar gösterilir (Bak, 2011: 212-213). İlkokul deneyimlerinin kazanıldığı sırada yaşanan okul uyumsuzluğu kısa ve uzun süreli olarak sosyal-duygusal uyumu, akademik başarıyı, okula karşı tutumu olumsuz etkileyebilmektedir (Ladd & Burgess'ten Akt. Gülay, 2011: 2. Okula sosyal-duygusal uyumu etkileyen faktörleri aile, öğretmen, arkadaş, okulun fiziki durumu ve kitle iletişim araçları başlıkları altında ele alabiliriz.

2.4.1. Aile: Aile-çocuk etkileşimi, çocuğun sosyal ve duygusal uyumunda oldukça anlamlı bir yere sahiptir. Çocuklarının gereksinmelerine yanıt

vermemeleri, duygusal etkileşimi azaltan ya da tamamen ortadan kaldıran diğer etkenlerdir (Işık'tan Akt. Güner, 2008: 37). Duygusal gelişimde en önemli faktör sevgi ve şefkattir. Çevreden sevgi ve anlayış gören çocuk mutlu olur. Anne ve babası tarafından sevilen çocuk güven duygusu içinde normal gelişir. Anne ve baba çocuğa sevgi göstermeli, sevginin sarsılmasına izin vermemelidirler. Çoğu zaman önemli olmayan yanlışlıklar görmezden gelinmelidir. Anlayışlı olarak, çocuğun serbest hareketleri desteklenerek, onun bağımsızlığını kazanması sağlanmalıdır (Arı, Üre & Seçer, 2001: 12).

Eğitimin temel amaçlarından biri bireylerin akademik, kişisel ve sosyal gelişimlerine en üst düzeyde katkıda bulunmaktır. Bu süreçte okul ve ailenin iş-birliği içinde bulunmasının aile-okul tutarlılığını desteklediği ve bu tutarlılığın bireylerin gelişimine olan olumlu etkisi literatürde çeşitli araştırmalarla vurgulanmaktadır. Ailelerin çocuklarının eğitime aktif olarak katılımı tüm dünyada çok önemsenmekte, okul sisteminin ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmektedir (Kocabaş, 2006: 143). Okul, sadece bilgi donanımını sağlamakla kalmaz, bireyin sosyalleşmesine de yardımcı olur. Ancak bu ortama çocuğun uyumu; başka bir deyişle, 40 dakika sınıfta oturup ders dinleyebilmesi, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere katılabilmesi ve arkadaşlarıyla birlikte yaşayabilmesi, geçmiş yıllarda edinmiş olduğu alışkanlık ve deneyimlerle, destekleyici anne-baba yaklaşımıyla yakından ilişkilidir (Yavuzer, 2007: 230). Okul çocuğunda anne baba ilişkileri iyidir. Ebeveynler ile daha az zaman geçirilse de geçirilen sürenin kalitesi sosyal gelişimde önemli bir rol oynar. Çocuklar bu dönemde de ailelerin desteğine ihtiyaç duyarlar ve ailenin düşüncesinden etkilenirler. Aileler bu dönemde çocukların çalışma alışkanlıkları ve başarılarına odaklanırlar. Bu dönemde çocuklar ebeveynleri tarafından izlenmek ve denetlenmek istemezler (Bak, 2011: 213). Ana-babanın çocuğu “kabul eden” bir tutuma sahip olmaları, çocuğun kayıtsız şartsız sevilmesi, bağımsız olabilmesi için desteklenmesi, bireyselliğine saygı gösterilmesi, düşüncelerini ve duygularını anlatmasına fırsat verilmesi anlamına gelmektedir. Ana-babanın çocuğu “reddeden” tutumları ise bunların tersi davranışları içermektedir. Genel olarak “kabul eden” ana baba davranışlarının egemen olduğu ailelerde yetişen

çocuklar, hem toplumsal hem kişisel ilişkilerinde “kabul” davranışları geliştirmektedir. Bu çocuklar, arkadaşlarını seven, onları düşünen, işbirliğine yatkın, neşeli, duygusal yönden kararlı kişilik özellikleri gösterirler. “Reddeden” ana babaların çocuklarında, suçluluk eğilimleri, dikkat çekmeye yönelik istenmeyen davranışlar, aşağılık duygusu ve güvensizlik görülmektedir. Bu davranışlar, çocukta giderek saldırgan ya da pısrık, çekingen, içe-dönük ve utangaç bir kişiliğe yol açmaktadır (İnanç, Bilgin & Atıcı, 2007: 200-201). Sürekli alay edilen, cezalandırılan ve diğer çocuklarla kıyaslanan çocukta davranış bozukluğu ortaya çıkar (Yavuzer, 1982: 43). Genel olarak ailenin çocuğa karşı olumlu veya olumsuz tutumları okula sosyal uyumunu etkilemektedir (Ögelman, Önder, Seçer & Ereten, 2013: 149).

2.4.2. Öğretmen: Okula başlamasıyla çocuğun sosyalleşme süreci hızlanmıştır. Bu nedenle sosyal becerilerin kazanılmasında aileden sonra öğretmenin rolü de önemlidir (Tuncel & Demirel, 2010: 27). Okula başlayan çocuk anne ve babasından sonra kendisinin davranışlarına yön verecek bir başka yetişkinle yani öğretmenle ilk defa tanışacaktır. Bu durum öğrenci-öğretmen etkileşimi şeklinde bundan sonraki okul hayatında kendini gösterecektir. “İlkokulda öğrenciler davranışları konusunda belirsizlikler yaşamaktadırlar. Çünkü çocuk sınıf içindeki doğru ve yanlış davranışları bilmeyebilir. Burada öğretmenin kuralları belirlemesi ve öğrencilere anlatması önemlidir” (Aydın, 2006: 22). Öğrenmeye hazır olmayan çocuğa zorla bir şeyler öğretmek çocukta başarısızlık ve aşağılık duygusuna neden olur. İlerleyen süreçte yapabileceği çalışmalarını yapma konusunda da cesaret edememe sorunu ortaya çıkabilir (Bilir, 2005: 90).

2.4.3. Arkadaş: Çocukların arkadaşları ile ilişkileri yetişkinlerle olan ilişkilerinden birçok açıdan ayrılır. Arkadaş oyunları çocuklara onlarla aynı gelişim dönemlerini yaşayan çocuklarla etkileşim halinde olma fırsatı verir. Arkadaşları ile anlaşmazlığa düştüğü zaman, eğer oyun devam ediyorsa arkadaşları ile anlaşmalı ve çözüm konusunda işbirliği yapmak zorundadırlar. Çocukların kendi aralarındaki anlaşmazlıklara yetişkin-çocuk

anlaşmazlıklarının aksine kimse otorite olduğunu iddia edemez. Arkadaş anlaşmazlıkları çocukların diğerlerinin düşünce, duygu ve bakış açılarının kendininkilerden farkını görme imkanına neden olur. Anlaşmazlıklar, çocuğun başkalarının davranışları üzerindeki etkileri konusundaki duyarlılığını artırır (Slavin, 2013: 62). Bireyin yaşamında arkadaş ilişkilerinin en fazla olduğu alan şüphesiz okul ortamıdır. Okula başlayan çocuğun sosyal-duygusal uyumunda en önemli faktörlerden biri diyebileceğimiz arkadaşlık, okula uyumu kolaylaştırabilir ya da zorlaştırabilir. Okul çağı aynı zamanda öğrencilerin gruplaşma çağıdır. Çocuğun akran ya da oyun gruplarına katılması, çocuk açısından gereksinim olduğu kadar, sosyalleşebilmesi için bir zorunluluktur da. Çocuk bu evrede sadece başkalarının fikir ve tutumlarının bilincine varmakla kalmaz, aynı zamanda onların dikkat ve onayını kazanmaya da özen gösterir (Yavuzer, 2007: 227). Bu dönem çocuklarında görülen bazı toplumsal özellikler aşağıda verilmiştir.

Kolay Etkilenme: Bu dönemdeki çocuklar, kendi arzularının, diğer çocukların doğrultusunda olduğu inancındadırlar.

Karşıt Görüşte Olma: Kendi akranlarının görüş ve düşüncelerini paylaşan, kabul eden çocuk, daha büyük çocukların ve erişkinlerin görüşlerine karşı koyar.

Rekabet: Bu dönemde çete çağı boyunca rekabet üç biçimde görülür:

- a) Grubun kendisini tanımak üzere, grup üyelerinin arasında süregelen rekabet,
- b) Kendi grubuyla rakip gruplar arasında çatışmalar,
- c) Grupla toplumu düzenleyen diğer sosyal kurumlar arasındaki çatışmalar.

Sorumluluk: Araştırmalar, kalabalık ailelerden gelen çocuklarda, zorunluluk nedeniyle kendi işlerini yapmak ve kendilerinden küçük kardeşlerine bakmakla yükümlü olduklarından, sorumluluk duygularının daha fazla geliştiğini göstermektedir. (İnanç, Bilgin & Atıcı, 2008: 194-195).

Okula başlama çocukların yeni tavırlarının ortaya çıkmasına neden olur. Birlikte çalışma ve yardım duygusu gelişir. (Yavuzer, 2007: 227). Okul öncesi dönemde çocuğun arkadaşları çoğunlukla komşu çocuklarıyken, okul dönemindeki çocuk, artık farklı çevrelerden arkadaş edinmeye başlar. Yeni arkadaşlar çocuğun yeni güçlükler yaşamasına neden olur, ancak bu yeni ilişkiler çocuğun toplumsal açıdan olgunlaşmasına katkıda bulunur (İnanç, Bilgin & Atıcı, 2008: 211). Çocuk artık yalnız oyun oynamayı bırakır ve grup oyunlarını tercih eder. (Yavuzer, 1982: 62).

2.4.4. Okulun Fiziki Durumu: Sınıfın fiziki ortamının öğretmene göre düzenlenmesi öğrencide kendi görüşlerine değer verilmediği duygusu oluşturur. Burada fiziki ortamın gizli bir etkisi olduğu ortaya çıkmaktadır (Tuncel, 2008: 36).

2.4.5. Kitle İletişim Araçları: İki-üç yaşları arasında televizyon izleyicisi davranışı edinen çocukların araca yönelik ilgileri, beş yaş civarında yetişkinlerinkine benzemeye başlamaktadır. Bilgilendirmek, eğitmek, eğlendirmek, mal ve hizmetlerin tanıtılmasını sağlamak ile inandırmak harekete geçirmek televizyonun temel işlevleridir. Gerek eğitim, gerekse eğlence aracı olan televizyon çocukların sosyal ve kültürel gelişiminden etkili olmaktadır. Çocuğun televizyonda izlediği her türlü yayın onun sosyal ilişkilerini ve ileriki yaşantısında edineceği değerlerin oluşumunu etkileyebilmektedir (Erdoğan, 2010: 764). Televizyon, bilgisayar ve cep telefonu gibi kitle iletişim araçları çocukların arkadaş ilişkilerinde etkilidir. Çünkü çocuk kitle iletişim araçlarını kullanmasına bağlı olarak oyunlardan doğal olarak ta arkadaşlarından uzaklaşmaktadır. Bu araçların doğru şekilde kullanılması çocukların sosyal ortamdan soyutlanmasını engelleyecektir. Oyun oynama çocuk ve ergenlerin gelişiminde önemli bir aşama olarak görülmektedir. Geçmişte oyunlar sıklıkla kapalı olmayan (oyun parkı, sokaklar vb.) mekanlarda arkadaşlarıyla etkileşim halinde gerçekleşirken, günümüzde teknolojinin gelişimiyle birlikte özellikle de bilgisayar ve internetle birlikte artık kapalı ve sanal ortamlarda, sanal

ortamdaki kişilerle oynamaya başlanmıştır (Horzum, Aras & Çakır, 2008: 77).

2.4.6. Okul Fobisi: Çocuğun ayrılma endişesi nedeniyle çocuğun okula gitmek istememesi okul fobisi olarak adlandırılır (Yaşar, 2010: 21). Okul korkusu okula başlayan çocuklarda sıkça görülür. Başarısız olma, sinirli öğretmen ve sorunlu arkadaşlar okul fobisinin nedenlerindedir. Ancak temel neden anne babadan ayrılma korkusudur (Arı, Üre & Seçer, 2001; Soysal & Bodur, 2004). Bazı çocuklar okula gider fakat sınıfa girmez, bazıları da aylarca ya da yıl boyunca okula gitmezler. Çocuk bu güçlüğüne anne-babasına belirtir. Evde kalmak ister (Özdoğan, 1986: 239). Çocuğa korkmaması yönünde verilen mesaj çoğunlukla neden korkmaması gerektiğini anlatır. Neden sorusuna verilen cevaplar da temelde akıl alanına hitap eder. Oysa korkular bilişsel çarpıtmalarla ilgisi olsa da daha çok duygusal alan ile ilgilidir. O nedenle duygulara akıl ile yaklaşmak her zaman sonuç verecek bir yaklaşım değildir. (Aydın, 2012: 56). Okul fobisi aşağıda belirtilen tarzlarda gözlenmektedir.

- Okula gitmek istememe
- Okula gitmek için evden çıkıldığında panik ve aşırı anksiyete durumu ortaya çıkar
- İştahsızlık, bulantı, kusma, karın ağrısı, baş ağrısı ve diğerleri meydana gelir. (Arı, Üre & Seçer, 2001: 77).

2.5. Sosyal-Duygusal Gelişimin Diğer Gelişim Alanları İle İlişkisi

Fiziksel yönden iyi gelişen çocuk oyunlara ve gruplara girmekten çekinmez, kendine güvenir. Duygusal tepkilerini kontrol etmeyi öğrenen çocuklar, genellikle sosyal gelişim yönünden de başarılı çocuklardır (Yalçın, 2010: 223). Duygusal gelişimde diğer gelişim alanları ile sıkı sıkıya ilişkilidir. Özellikle bedensel gelişimi normal olan bir çocuğun duygusal gelişiminin de normal olduğu görülmektedir. Ayrıca duygusal tepkilerin temelinde zihinsel

karişiklikler bulunmaktadır. Duygusal gelişme ile sosyal gelişmeyi birbirinden ayırmak oldukça güçtür. Çocuk duygusal bakımdan gelişmez ise çevresi ile iyi iletişim kuramaz dolayısı ile sosyalleşemez. Duygusal yönden sorunları olan bir çocuğun dil gelişimi de olumsuz etkilenecektir. Tüm gelişim alanlarının birbiri ile etkileşim halinde olmasına rağmen çevresel ve kalıtsal özellikler çocuğun duygusal gelişiminde de kendine özgü bireysel ayrılıklar olmasına yol açar. Her çocuğun kendine özgü düşünceleri, becerileri ve duyguları vardır. Önemli olan çocuğun duyguları ile başkasını zora sokmamasıdır (Aral'danAkt. Yeşil, 2008:2223). Özetle sosyal-duygusal uyum diğer gelişim alanlarını etkilemekte ve aynı zamanda da etkilenmektedir.

2.6.Sosyal-Duygusal Uyumun Önemi

Toplumsal düzenin sağlıklı işleyişi büyük ölçüde toplumu oluşturan bireylerin sosyal ve duygusal uyumları ile ilişkilidir; çünkü bireyler yaşadıkları toplumun normlarına uygun tepkiler vermeyi ancak sağlıklı bir sosyal ve duygusal gelişime sahiplerse. Sosyal ve duygusal anlamda uyumlu bireyler; başkaları ile sağlıklı ilişkiler kurma, onlarla işbirliği içerisinde çalışma, yaşamlarında mutlu ve başarılı olma şanslarını yükseltirler. Aynı zamanda kazanılan sosyal beceriler;kişinin haklarını savunabilmesini, kendisi için uygun olmayan istekleri geri çevirebilmesini, gerektiğinde başkalarından yardım isteyebilmesini kolaylaştırır (Parker ve Asher'den Akt. Güven & Işık, 2006: 125). Duygusal tepkiler öğrenme ve olgunlaşmayla birlikte farklılaşır. İlk günlerde her şeye ağlayan çocuk, zamanla ihtiyaçları doğrultusunda ağlar (Arı, Üre& Seçer, 2001: 1). Çocukların, topluma uyum sağlayabilmesi için olumlu sosyal-duygusal davranışlara sahip olması gereklidir. Erken çocukluk döneminde, çocukların sosyal-duygusal davranışlarının desteklenmesi, başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurmayı, işbirliği içerisinde çalışabilmeyi, başkalarının haklarına ve duygularına saygı duymayı, kendisi için uygun olmayan istekleri geri çevirebilmeyi ve gerektiğinde başkalarından yardım isteyebilmeyi sağlayacaktır. Bu nedenle, sosyal-duygusal davranışların desteklenmesinde anne-babalara ve eğitimcilere büyük görevler düşmektedir

(Ceylan & Ömeroğlu, 2012: 74).Çocuklar ilkokula başladıkları zamanlarda daha karmaşık düşünce, hareket ve sosyal etkilere ilişkin beceri geliştirirler. Bu zamana kadar, çocuklar temel olarak benmerkezcidir ve hayatları ev, aile ve muhtemelen okul öncesi kurum ya da günlük bakım merkezidir. İlkokulun ilk yılları normal olarak Erikson'un dördüncü basamağı olan çalışkanlık ve aşağılık duygusu krizi üzerine yoğunlaşarak geçecektir. Çocuğun bebeklik yıllarında güven erken çocukluk yıllarında özerklik ve okul öncesi yıllarda girişimcilik özelliklerini geliştirdiğini varsayarsak, bu deneyimlerin okul yıllarında başarı ve yeterlilik duygularına katkıda bulunabileceğini düşünebiliriz. Bu aşamada çocuk "büyümüş" olduğunu kanıtlamaya çalıştığı aslında "kendi başıma yapabiliyorum" basamağıdır (Slavin, 2013: 63).Okula uyum ve akran ilişkileri konusunda yaşanacak sorunlar karşısında ailelerle iletişime geçilmelidir. Konu ile ilgili yapılacak araştırmalarda, okula uyumla karşılıklı etkileşim halinde bulunan farklı değişkenlerin ele alınması konunun detaylı biçimde irdelenmesi açısından önem taşımaktadır. Farklı değişkenlerin küçük çocukların okula uyum sağlamalarına etkisi, karşılaştırmalı olarak ele alınmalıdır. Okula uyum düzeyini tespit etmek için gözlem, anne-baba görüşü gibi farklı kaynaklardan da bilgi elde edilmelidir (Gülay, 2011: 8-9).

İnsanı zekâdan ibaret, rasyonel bir varlık olarak gören görüş, aydınlanma çağında ortaya çıkmıştır. Bu görüşün eğitim uygulamalarına yansımaları, bilişsel gelişime ağırlık verilmesi biçiminde oluşmuştur. (Obalar, 2009: 83). Sağlıklı toplum, sağlıklı bireyler yetişirse ancak verimli bir şekilde oluşabilir. Bir bireyin sağlıklı bir gelişim gösterebilmesi için fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması yanı sıra sosyal ihtiyaçlarının da karşılanması gerekmektedir. Bu yüzden sosyal yönden gelişimini tamamlamış, kendini gerçekleştirebilmiş, etrafında olanların farkına olan ve bunlara uyum gösteren bireylerdir. Bireylerin sosyal gelişimleri son yıllarda önemini daha da arttırarak insan gelişiminin en önemli araştırma konularından biri olmaya devam etmektedir (Büyükişık, 2009:12-13).Erken çocukluk yıllarında sosyal ve duygusal yeterliliğin, bireyin gelecek yıllardaki başarı düzeyini ve ruhsal

sağlığını belirleyici olması göz önüne alındığında, bu dönemde çocukların temel sosyal ve duygusal becerileri kazanmalarına yardımcı olacak yetişkin tutum ve davranışları önemlidir (Güven vd., 2006: 306).

2.7.Sosyal-Duygusal Gelişime Uygun Okul İçi Etkinlikler

Okulda yapılan çalışmalar, sadece ders öğrenmeye bağlanırsa; orada karşılıklı yardım, işbirliği ve çalışma ortaklığı ortadan kalkarak, çalışmalar yanındaki arkadaşını ödev yapmak sıkıntısından kurtarmak için yapılan gizli bir fedakarlık halinin alır. İş faaliyetinin bulunduğu yerde is bütün bu haller değişir. Burada başkalarına yardım etmek yardım göreni beceriksiz düşüren bir merhamet şekli olmaz, sadece onun kuvvetlerinin serbest bırakan ve uygulamaya zorlayan bir yardım olur. Sözlü olarak işlenen derslerde serbest konuşmalar, fikir alışverişleri, öğütleri, önceki deneyimlerin gerek başarı gerekse başarısızlık şeklinde sonuçları dersin en hakim, en ilgi çeken noktaları olur. Rekabete gelince bu yine fertlerin karşılaştırılması şeklinde olur; ancak öğrendikleri bilginin azlığına ve çokluğuna göre değil; yaptıkları işin niteliğine göre, yani gerçek toplumsal değerine. Burada okul hayatı, şekilsiz ve böyle olduğu için de daha kuşatıcı ve etkileyici biçimde sosyal bir temel üzerinde organize olur (Dewey, 2008: 29). İlköğretim çağı çocuklarda duygusal tepkiler öğrenme ve olgunlaşma ile beraber farklılıklar gösterebilir. Çocuğun içinde yaşadığı ortam ve şartlar, iç salgı bezleri duygusal gelişimde önemli rol oynarlar. Çocuklara ilgi, sevgi ve güven içinde bir ortam sunulabilir. Çocukların duygusal gelişimi olumlu bir gelişim izleyebilir (Hatipoğlu'ndan Akt. Karakaya, 2007: 113).

Sosyal-duygusal uyumla ilgili sınıfta veya okul içinde yapılabilecek bazı etkinlikler:

- ✓ Sınıf ortamında sosyal gelişimi destekleyecek “tanışma amaçlı bir drama çalışması”

- ✓ Sosyal gelişime uygun davranışları içeren değişik görüşlere ilişkin örnek olay canlandırma
- ✓ Yaşamın iyileştirilmesinde ve korunmasında sorumluluk alabilme bilincini destekleyici herhangi bir kukla tekniğiyle öykü anlatma
- ✓ Basit dekor ve müzik eşliğinde eşyalar kişiler tarafından seslendirilen tertip ve düzen alışkanlığı kazandırmayı destekleyici drama etkinliği
- ✓ Özel giysiler, aksesuarlar, makyaj ve çeşitli ülkelerin müzikleri veya CD'lerini içeren 23 Nisan Bayramı etkinlikleri için bir öykü canlandırma
- ✓ Müzik, kostüm, makyaj ve takılarla desteklenmiş oyun hâline dönüştürülebilecek öykü canlandırma
- ✓ Bazı ev eşyalarını tanıtıcı canlandırılabilir veya kukla teknikleriyle anlatılabilecek oyun etkinliği
- ✓ Çeşitli şapkalar kullanılarak bazı meslekleri tanıtmayı amaçlayan, yeni bir kişilik kazandırabilecek drama etkinlikleri (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013a: 16).

2.8. İlkokula Başlayan Çocuklarda Bulunması Gereken Yeterlilikler (Hazırbulunuşluk Düzeyleri)

Hangi öğretim kademesinde olursa olsun okula başlama farklı ve yeni deneyimleri içermesi bakımından heyecan verici bir süreçtir. Çocuk bu süreçte, içinde doğup büyüdüğü ve kendini güvende hissettiği aile

kurumunun dışındaki bir kuruma ve farklı bir ortama adım atar. Bu yeni ortam kendine özgü kuralları, yerine getirilmesi gereken görev ve sorumlulukları ve yeni yaşamsal deneyimleri içeren evden farklı bir sosyal çevredir. Bu yeni sosyal çevrede çocuk, ilk kez formal eğitimin gerektirdiği planlı ve programlı öğretim etkinliklerine katılmak ve ilköğretim birinci sınıfın en önemli görevi olan okuma-yazma ve temel aritmetik becerilerini öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıyadır. Çocuğun bu yeni sosyal çevrenin beklentilerini karşılayabilmesi ve bu yeni ortama uyum sağlayabilmesi belli bir düzeyde hazır bulunuşluğu gerektirmektedir (Erkan, 2011: 186).

İlkokula başlayan çocuklarda bulunması gereken yeterlilikler aşağıda incelenmiştir.

- ✓ *Anne-Babadan Ayrılma:* İlköğretime başlayan çocuğun okula kolay adapte olabilmesi için anneden kolay ayrılabilmesi ve anneden ayrı olduğu için kırıklık duymaması gerekir. Her çocuğun bireysel farklılıklardan dolayı okula uyum süreci farklıdır. Eğer çocuk anne ya da ona bakan başka bir yetişkin bağımlısı değilse uyum süreci daha kısa olabilir ya da bunun tam tersi ise süreç uzayabilir, çocuk okula gitmek istemeyebilir (Oktay & Unutkan, 2007: 30).
- ✓ *Giyinme Becerisi:* Çocuğun ilk ciddi eğitim yaşamına olumsuz başlamaması için öncelikle kendi kendine giyinme becerisini kazanmış olması gerekir. Öğretmeni sürekli onun yanında olmayacağı için bu işleri kendisi yapmak zorundadır (Oktay & Unutkan: 2007, 30).
- ✓ *Öz bakım:* Bu dönemde çocuklar sıkça hastalanır. Bunu azaltmanın yollarından biri, çocuğun ilköğretime başlamadan önce kendi temizliğini yapabilecek beceriyi kazanmış olmasıdır. Çocuğun yanında kimse olmadığında da istenilen nitelikte elini-yüzünü yıkaması, tuvalet temizliğini yapabiliyor olması, karşılaşılabilecek sağlık sorunlarını en

aza indirebilecek, okula devamsızlıklarını azaltacaktır Giyinme Becerisi: Çocuğun ilk ciddi eğitim yaşamına olumsuz başlamaması için öncelikle kendi kendine giyinme becerisini kazanmış olması gerekir. Öğretmeni sürekli onun yanında olmayacağı için bu işleri kendisi yapmak zorundadır (Oktay & Unutkan, 2007: 30).

- ✓ *Tuvalet Kontrolü:* Çocukların kendi kendilerine tuvaletlerini yapabilmeleri, 40 dakika boyunca tuvaletlerinin tutabiliyor olmaları, onların ilköğretime başladıklarında kırıklık yaşamalarını engelleyerek, adaptasyonlarını kolaylaştıracaktır (Oktay & Unutkan, 2007: 31).
- ✓ *Sorumluluk sahibi olma:* Oyunlara katılmamış ve kendisine daha önce sorumluluk verilmemiş çocuklar aileden ayrılıp okula başlamada sorun yaşar (Yaşar, 2010: 21).Çocuklar ilköğretime başladıklarında yapmaları gereken birçok görevle karşı karşıya kalacaklardır. Eğer onlara okul öncesi dönemde hayatın her aşamasında taşıyabilecekleri kadar sorumluluk ve kendi işlerini yapabilmeleri için fırsat verilirse uyum sürece kolaylaşacaktır (Oktay & Unutkan, 2007: 31).
- ✓ *Sabırlı Olma:* 5 yaş çocuğunu 40 dakika sınıf ortamında oturması ve uzunca süre dikkatini toplayabilmesi beklenemez. Bu da çocukta sabırsızlık ve huysuzluğun ortaya çıkmasına neden olacaktır. (Türk Tabipleri Birliği [TTB], 2012: 8).
- ✓ *Kendini Koruma:* Çocuklar aynı sırada hareket etmeden 40 dakika oturmak zorunda olduklarından teneffüs zili çaldığında ok yaydan fırlamış gibi hareket etmekte, bunun sonucu olarak da birçok kaza durumu ortaya çıkmaktadır. Çocukların ani duruş, dönüşleri yapabiliyor ve bedenini kontrol edebiliyor olması, yani ortaya çıkabilecek ani kaza durumlarında beden dengesini koruyabilmesi son derece önemlidir (Oktay & Unutkan, 2007: 32, Türk Tabipleri Birliği [TTB], 2012: 5).

Arkadaşlık Kurma: Eğer çocuk iletişim kurma becerilerini kazanmış ise arkadaş edinmek daha kolay olacak, girdiği grupta yabancılık çekmeyecek ve okula uyumu kolay olacaktır. İlköğretim, çocukların kendilerini yalnız hissetmelerine neden olacak kadar büyük ve çok kalabalık bir ortamdır. Bu ortamda çocukların yeni arkadaşlıklar kurabilmesi, onların varlığını kabul etmesi, kendi özelliklerine uygun gruplara katılabilmesi, bu kalabalık ortama katlanabiliyor olması, çocuğun kendine güvenini arttırarak sosyal ve duygusal anlamda kişiliğine çok olumlu özellikler katacak, aynı zamanda ilköğretime kısa sürede adaptasyonunu sağlayarak okul başarısını da arttıracaktır (Oktay & Unutkan, 2007: 33).

- ✓ *Kendini İfade Etme:* Her anne baba çocuklarının eğitim yaşamlarında başarılı, toplumda sosyal bir birey ve hayatta mutlu olmalarını ister. Bunun ön koşullarından biri ise çocukların iyi iletişim becerisine sahip olmasıdır. Çocukların konuşmalarını sonuna kadar kesmeden dinlemek, nezaket kurallarını öğretmek, başkalarının düşüncelerinin ve isteklerinin en az onunki kadar önemli olduğunu, karşısındakini konuşması bitene kadar dinlemesini, söz alarak konuşmasını; empati kurmayı, çok kalabalık gruplarda düşünce ve duygularını doğru bir şekilde ifade etmesi için onu teşvik etmeyi, aile içinde verilecek kararlarda onunda fikrini almayı, kısaca, ona iyi birer model olmaları, onların iletişim becerilerini kazanmalarında ön adımlar olup ilköğretime geçişini kolaylaştıracaktır (Oktay & Unutkan, 2007: 34).
- ✓ *Sırada Oturma:* Çocuğun bedeninin düzgün gelişmesi son derece önemlidir. Küçük yaşlarda itibaren çocuklara dik oturma alışkanlığı kazandırılmalıdır. Bunun yanı sıra masa başında yaptığı çalışmalarda hem dik hem de belli bir mesafede oturması, yaptığı çalışmanın üzerine eğilmeden, beden duruşunu bozmadan, çalışmasını sürdürmesi çocuğun ilköğretime geçişini kolaylaştırmanın yanı sıra

küçük yaşlarda oluşabilecek fiziksel bozuklukları da önlemiş olacaktır (Oktay & Unutkan, 2007: 34).

- ✓ *Yönergelere Uyuma*: Çocuğun öğretmenin verdiği talimatları doğru olarak algılaması ve bu gerekleri yerine getirebilmesi, eğitim yaşamında başarılı olabilmesi açısından son derece önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin talimatları açık ve anlaşılır şekilde vermeleri gerekir. Karmaşık beceriler için talimatları aşamalı olarak vermeli ve çocukların anlamadığı durumlarda yinelemelidirler (Oktay & Unutkan, 2007: 34).
- ✓ *Dikkat*: 1.sınıfta ders süresi 40 dakika olduğu için çocuk uzun süre dikkatini yoğunlaştırmak zorundadır (Oktay & Unutkan, 2007: 34).
- ✓ *Akademik Beceriler*: İlkokula başlayan çocuklarda kazanılmış olması gereken akademik becerileri şöyle sıralayabiliriz:
 - Doğru şekilde kalem tutma,
 - Nesne sayma, rakam tanıma,
 - Temel sayısal işlemleri yapma
 - Gözlem yapabilme ve neden-sonuç ilişkisi kurma,
 - Sayma ve problem çözme becerisi,
 - Türkçeyi doğru kullanma,
 - Sözcükleri doğru söyleme,
 - Sesini ayarlama (Oktay & Unutkan, 2007: 35).

2.9. Okula Sosyal-Duygusal Uyum İle ilgili Araştırmalar

İlkokula başlayan çocukların sosyal-duygusal uyumları ile ilgili birçok bilimsel araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalardan bir kısmı bu bölümde incelenecektir.

Karadeniz (2012: 44), öğretmenlerin 4+4+4 zorunlu eğitim sistemine ilişkin görüşleri başlıklı araştırmasında, öğretmenlerin görüşlerine yer vermiştir. Bunlar:

- Eğitime başlama yaşının 66 aya çekilmesinin, çocukların fiziksel ve duygusal gelişim dönemlerine uyumsuz olduğu,

-Çocuk, işlemler dönemine geçmeden 5 yaşında ilkokula, soyut işlem dönemine geçmeden 9 yaşında ortaokula ve 13 yaşında liseye başlıyor. Birbirinden zihinsel, bedensel, sosyal, duygusal ve kişilik özellikleri bakımından oldukça farklı 66 ve 72-76 aylık çocukların aynı sınıfta eğitilmeleri çocukların psikolojisi üzerinde olumsuz bir etki yaratacaktır.

- Bütün yönleriyle hızla gelişme görülen çocukluk döneminde, çocuklar arasındaki üç ay gibi bir süre bile çok önemli bir farklılık olarak görülmektedir. Anaokuluna gitmeden ilköğretime başlayacak olan 66 aylık çocukların, yeterli bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimi sağlayamadan ilköğretimde sunulan becerileri edinememe riski büyük.

-66 aylık çocukların okula adaptasyonu nasıl olacak? Sınıf öğretmenleri bu konuda yeterince bilinçli ve sabırlı mı? Anasınıfı eğitimi almamış 5.5 yaşındaki bir çocuğun ilk sınıf deneyimini 1. sınıfta yaşaması ne kadar doğru?

-Daha önceleri (1983-1985) ilköğretime başlama yaşı beşe indirmeye çalışılmış ancak uygulamada büyük bir başarısızlık görüldüğünden hemen geri adım atılmıştı. Ortada böyle bir deneyim varken, ilköğretime başlama yaşının tekrar geri çekilmesi çocukların eğitim sürecini olumsuz etkileyecektir.

-Bu sisteme geçilmeden önce sınıf öğretmenleri eğitim fakültelerinde 5 yaş grubunu da kapsayacak şekilde yetiştirilmelidir.

Paşa ve İsmetoğlu (2013: 18) yaptığı çalışmada görüşme yapılan yöneticilerden bazıları okula başlama yaşının 72 ay olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Bazı yöneticiler 80-81 aylık öğrenciler ile 60 aylık öğrencilerin bir arada olmasının sonuçlarını görmenin gerekliliğini ifade etmiş bazıları ise 1.sınıf yaşının erkene alınması okula uyum ve derslerin kavratılmasında sıkıntı yarattığı şeklinde görüş belirtmiştir.

Sarp (1995: 146) Öğretmenlerin ilkokula başlayan çocuklarda gözledikleri sorunlar ve bu sorunlara yaklaşımları başlıkla çalışmasından elde ettiği bulgulara göre ilkokula yeni başlayan çocukların yaşadıkları sorunlar altı başlık altında gruplandırılmıştır.

1. Çekingenlik, içe kapanıklık, duygularını açıklayamama
2. Okula gitmek istememe, okuldan kaçma, anneden ayrılmama
3. Zihinsel yetersizlik veya fiziksel özrü nedeniyle başarısız olma
4. Derse karşı ilgisiz olma, okula karşı ilgisiz olma, okul malzemelerini düzensiz kullanma
5. Sınıfta çok hareketli olma, yerinde duramama, arkadaşlarını rahatsız etme
6. Çalma

Gülay & Önder (2010: 220-221) 5-6 yaş çocukları için okula uyum öğretmen değerlendirme ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlik çalışmasını yapmıştır. Bu çalışmadan 5-6 yaş çocukları için okula uyum öğretmen değerlendirme ölçeğinin Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerlik çalışmasının sonuçlarının, söz konusu formun yeterli düzeyde güvenilirliğe ve geçerliğe sahip olduğunu ortaya koyduğu söylenebilir. Çocukların okula uyumlarının güvenilir ve geçerli bir ölçme aracıyla değerlendirilebilir olması öğretmenlere ve diğer araştırmacıların çalışmalarında önemli katkılar sağlayabilir sonucuna varılmıştır.

Çakmak & Darıca (2012: 158) duygusal gelişimi incelediği çalışmasında; Erken dönemdeki aile çocuk ilişkisi özellikle anne-çocuk ilişkisi duygusal gelişimin temelini oluşturmaktadır. Araştırmada çocukların anne figürü çizimleri duygusal gelişim açısından karşılaştırılmıştır. Öğrenilen diğer beceriler gibi çizimle ilgili etkinlikler de çok fazla deneyim gerektirir. Çocuğa yeterli olanaklar verilerek kendini rahat ifade etmesi sağlanmalıdır. Bu sayede onun çizimle ilgili becerileri de gelişecektir. Çocukların bireysel yetenek ve yaratıcılıklarını ortaya koyabilecekleri sanatsal faaliyetler

düzenlenmeli ve sergilenmelidir. Çocuk kendini ortaya koyacak, başarabilme duygusunu tadarak yeterli olduğunun farkına varacaktır.

Kabakçı & Owen (2010: 10) sosyal duygusal öğrenme becerileri ölçeği (SDÖBÖ) geliştirme çalışmasında gerek geçerlik gerekse de güvenilirliğe ilişkin kanıtlara göre SDÖBÖ, geçerliği ve güvenilirliği olan bir araçtır. SDÖ becerilerinin tüm eğitim kademelerinde kazanılması ve değerlendirilmesi gerektiğinden (Weissberg, 2000) bundan sonraki araştırmalarda SDÖBÖ'nün ilköğretim birinci kademeye ve liseye yönelik uyarlaması yapılabilir. SDÖ programlarının etkililiği ile ilgili daha ayrıntılı veri toplamak için SDÖBÖ'nün öğretmen ve ebeveyn formları geliştirilebilir. SDÖBÖ'nün norm çalışmalarının yapılmasının da yararlı olabileceği düşünülmektedir. Zaman açısından ve ekonomik açıdan tasarruf edilebilmesi amacıyla SDÖBÖ, bilgisayarda bireysel ve grup olarak uygulanabilir ve değerlendirilebilir hale getirilebileceği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

Ceyla & Ömeroğlu (2012: 74) Yaratıcı drama eğitimi alan ve almayan 60-72 aylar arasındaki çocukların sosyal-duygusal davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi başlıklı çalışmalarında ulaştıkları veriler ışığında uygulanan yaratıcı drama eğitim programına bağlı olarak deney grubunun lehine sosyal- duygusal davranışları anlamlı bir farklılık göstermiştir. Deney grubundaki çocukların sosyal-duygusal davranış puanlarının yüksek olması, çocukların yaratıcı drama etkinliklerinde farklı rollere girerek iletişimi başlatma ve devam ettirme, karşısındaki kişileri anlama, olumlu ve yardımlaşmaya dayalı ilişkiler kurma, toplumsal kurallara uyma, sorumluluk alma, duygularını tanıma, duygularını ifade etme ve duygularını kontrol etme gibi sosyal-duygusal davranışlara yönelik deneyimleri yaparak ve yaşayarak kazanmalarının etkili olabileceği düşünüldüğü ifade edilmiştir.

Gülay (2011: 7-8), 5-6 yaş çocuklarının okula uyumu konusunda yaptığı araştırmanın bulguları, iki dönemde okula uyum ile akran ilişkilerinin farklı boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır. İki dönemde aynı bulguların elde edilmiş olması okula uyumun ve akran ilişkilerinin önemi ve kısa süreli etkisi açısından tutarlılığı ifade etmektedir.

Benzer şekilde akran ilişkilerini boyutları arasında da tutarlı sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmanın diğer bulgusu, okula uyumun eğitim öğretim yılı içindeki uzun süreli etkisine yöneliktir. Okula başlangıçtaki uyum düzeyi yıl içinde arkadaş ilişkilerini etkiler.

Güner (2008: 97-105), 5-6 yaş grubu çocukların sosyal-duygusal uyumları ile ilgili çalışmasında kullanılan Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği puanlarının drama uygulanma saatlerine göre bulgulara bakıldığında, programlarında eğitici drama uygulamalarına yer verilmeyen 5-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal uyum puanlarının istatistiksel açıdan sıra ortalamasının diğer gruplara göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Diğer gruplarla arasında bir fark olup olmadığına bakıldığında ise gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada, programlarında eğitici drama uygulamalarına hiç yer verilmeyen, haftada 1-2 saat ve 3-4 saat yer verilen gruplarda 5-6 yaş çocuklarının yaşa göre sosyal duygusal uyum düzeylerinde farklılık olduğu saptanmıştır. Burada çocukların drama uygulamasına katılmış olup olmamalarının yaş değişkeni üzerinde herhangi bir değişikliğe sebep olmadığı görülmüştür. Çünkü bütün gruplarda, 6 yaş çocuklarının sosyal duygusal uyum düzeylerinin, 5 yaş çocuklarının uyum düzeylerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Obalar(2009:199), doktora tezinde yaptığı çalışmada öğrencilerin okuma yazma becerileri sosyal duygusal uyum düzeylerine göre, dinleme becerisi, konuşma becerisi, okuma becerisi, dikte ve yazma becerisi, okuduğunu anlama (ses), okuduğunu anlama (hece), okuduğunu anlama (kelime), okuduğunu anlama (cümle), okuduğunu anlama (metin-paragraf), yazım kuralları ve görsel okuma ölçeklerinin tamamında anlamlı bir farklılık göstermektedir. Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeyleri yükseldikçe okuma yazma becerileri ölçeklerinden aldıkları puanlarda yükselmektedir tespitinde bulunmaktadır.

Harman&Çelikler(2012: 153)Eğitimde hazır bulunuşluğun önemi üzerine bir derleme çalışması sonuçlarına göre okulun, okula başlama yaşının, okul öncesi eğitimde geçen sürenin, erken eğitimin, okul öncesi eğitim almanın, hazırlık sınıfında okumanın, öğretmenin, aile ve aile

ortamının, ailenin sosyoekonomik düzeyinin, ebeveyn çocuk iletişiminin, çocuk bakımının, ebeveynlerin eğitim düzeyinin, olumlu akran ilişkilerinin, evin fiziksel yapısının hazır bulunuşluğu etkileyen faktörler olduğu tespit edilmiştir.

Yeşil (2008: 138-139) çalışmasında okul öncesi eğitim kurumlarının çocuğun sosyal becerilerini geliştirdiğini ve bunun ilköğretim çağında ayırt edici bir özellik olarak göze çarptığını göstermektedir. Okulöncesi eğitim almış çocukların elde ettiği toplumsal yaşantıların onların geleceği için çok önemli olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları da göstermektedir ki okul öncesi dönem çok önemli bir süreçtir. Okul öncesi eğitimden geçmiş olan öğrenciler, bu eğitimden geçmemiş öğrencilere kıyasla; zihinsel, sosyal, beceri ve ders başarısı yönünden karşılaştırılmış okul öncesi eğitim almış öğrenci lehine olumlu sonuçlar çıkmıştır.

Erkan & Kırca (2010: 104) yaptığı araştırmada, okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluk düzeylerine etkisi cinsiyet, anne ve baba öğrenim düzeyi değişkenlerine göre incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Okul öncesi eğitim alan çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri, okul öncesi eğitim almayan çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların cinsiyete göre okula hazır bulunuşluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Anne ve babası lise ve yüksek öğrenimli olan çocukların okula hazır bulunuşluk düzeyleri, anne ve babası okur-yazar olmayan, okur-yazar ve ilköğretim mezunu olanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Ülkü (2007: 123-124) tez çalışmasında çocukların okul olgunluğu hakkında çok önemli sonuçlara ulaşmıştır. Elde edilen bulgulara göre velilerin ilköğretime hazırlık aşamasında okul olgunluğu kavramını sadece zihinsel ve küçük kasları geliştirici fiziksel olgunluk çalışmaları olarak gördüklerini söyleyebiliriz. Veliler öncelikle takvim yaşı olmak üzere fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal olgunluk olarak öncelikli sıraladıklarını görmekteyiz. Çalışmada yer alan öğretmenlerin ortalama dönemde iki kere veli toplantısı yaptıkları gerektiğinde de bireysel görüştükleri sonucuna varılmıştır. Toplantı

konuları ise çocukların sınıf içi genel durumlarından bahsetmek, sınıf içi ihtiyaç ve gereksinimlerden velileri haberdar etmek, çeşitli konularda ana-baba eğitimi vermektir. Sınıf içi genel gelişim durumunun ise okul olgunluğunun bir parçası olduğundan öğretmenler hiç bahsetmemişlerdir. İlkokula hazırlık çalışmalarında okulöncesi öğretmenlerinde okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları, 1. Sınıf öğretmenlerinde ise çocukları okula alıştırmayı planladıkları oryantasyon çalışmalarıdır. Okulöncesi öğretmenlerinin ilköğretime hazırlık kavramını okul olgunluğunun tüm alanlarıyla görmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin okula yeni başlayan çocuklar hakkındaki düşünceleri, çocukların fiziksel olgunluğa ulaşmış olmaları gerektiği üzerindedir. Öğretmenler okul olgunluğunu kazanamamış çocukların velileriyle iletişim kurularak bu sorunun üstesinden gelebileceklerini belirtmişlerdir. Alan uzmanına başvurmak ise en son aşama olarak görülmektedir.

Çağdaş (1997: 217) tez çalışmasında elde ettiği bulgulardan yola çıkarak anne-baba tutum ve davranışlarının, çocuğun kişilik gelişiminde önemli rol oynadığını ortaya koymaktadır. Çocuklarda güven ve bağımsızlık duyguları, toplumun normlara uygun sosyal davranışlar geliştirmeleri, özgür ve demokratik aile ortamında gerçekleşir. Bu da anne-babaların çocuklarına karşı ilgi ve şefkatli davranmaları, çocuğun amaçlarına ulaşmasında ona yardımcı olmaları, tutarlı disiplin uygulamaları ve standartları belirgin olan tutum ve davranışları ile mümkündür. Anne-babaların çocuklarına karşı aşırı koruyucu bir tutumla yaklaşmaları, başarılı olmaları için onlara baskı uygulamaları, hatalı davranışları sonucunda ayrıcalıklardan yoksunlaştırarak duygusal ya da fiziksel ceza vermeleri, çocuğun kendine olan güven duygusunu zedeleyerek çekingen, içine kapanık bir kişilik yapısı geliştirmesine ya da saldırgan davranışlarda bulunmasına neden olabilir. Bu durum çocuğun başkaları ile işbirliği içinde çalışmasını ve olumlu sosyal ilişkiler kurmasını engelleyebilir. Bu çerçevede içinde düşünülecek olursa, anne-babaların genel olarak çocukları ile sağlıklı iletişim kurabilmeleri için gereken becerileri kazanabilmeleri yolunda eğitilmeleri ve bilinçlendirilmeleri gerekir. Özellikle, anne-çocuk ilişkisinin, çocukların işbirliği ve sosyal ilişkilerle ilgili

davranışlarını geliştirmede etkili olduğu dikkate alınır, annelerin çocuk yetiştirme tutum ve davranışlarının çocukların üzerindeki etkileri daha iyi anlaşılmaktadır.

Kotil (2010: 129-136) yaptığı çalışmaya göre, kız çocukların erkek çocuklara oranla sosyal-duygusal uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmayan annelerin ve kendileri küçükken anaokuluna gitmiş olan annelerin çocuklarının sosyal-duygusal uyum düzeyleri farklılaşmaktadır. Ayrıca çocuğunu anaokuluna başlatma konusunda tereddüt yaşamayan, okul açıldığında öğretmene çocuğu hakkında bilgi veren, anaokuluna başlamadan önce çocuğu ile okul hakkında konuşan, çocuğunu sınıfta beklemeyi istemeyen annelerin çocuklarının sosyal-duygusal uyum düzeylerinin diğer çocuklara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Annenin televizyon, internet ve kitaplardan çocuk bakımı hakkında bilgi edinmiş olması ve annenin çocuk bakımında eşinden destek alması da çocuğun sosyal-duygusal uyumunu olumlu etkilemektedir. Annenin çocuk bakımında kendi annesinden ya da eşinin annesinden destek almış olması ise çocuğun akranlarla etkileşimini ve sosyal çevreye pozitif yaklaşmasını olumsuz etkilemektedir. Çocuğun sosyal-duygusal uyumunu yordamada çocuğun cinsiyeti, annenin çalışma durumu, annenin çocuk bakımı konusunda televizyon, internet, kitaplardan bilgi edinmiş olması ve ebeveyn öz yeterliği önemli yordayıcı güce sahiptir. Bulgular, erkek çocuklara oranla kız çocukların; çalışmayan, çocuk bakımı konusunda televizyon, internet, kitaplardan bilgi edinen ve yüksek ebeveyn öz yeterliğine sahip annelerin çocuklarının daha yüksek sosyal-duygusal uyum düzeylerine sahip olduklarını göstermektedir. Bunun yanında, annenin okul beklentilerine uyum düzeyinin çocuğun sosyal-duygusal uyum düzeyini yordamada anlamlı bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Ögelman, Önder, Seçer & Ereten (2013: 148) yaptığı araştırma sonuçlarına göre, annelerin otoriter, yetkici ve izin verici tutumları ile 5-6 yaşındaki çocuklarının sosyal beceri ve okula uyum düzeyleri arasında anlamlı düzeyde ilişki belirlenmiştir. Otoriter ve izin verici tutumlar, sosyal beceri ve okula uyum değişkenleri ile olumsuz yönde anlamlı ilişki içindeyken; yetkici tutum

ise sosyal beceri ve okula uyum düzeyleri ile olumlu yönde anlamlı ilişki içindedir. Otoriter, yetkici ve izin verici tutumlar en yüksek düzeyde okula uyumu açıklamaktadır. Otoriter tutum, okula uyumu ve sosyal beceriyi en yüksek düzeyde açıklayan tutum iken, izin verici tutum ise okula uyum ve sosyal beceriyi en düşük düzeyde açıklayan tutum olmuştur.

Cinkılıç (2009: 109-110), okul öncesi eğitimin ilköğretim 1.sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi başlıklı tez çalışmasında varılan sonuca göre; okul öncesi eğitimin okul olgunluğunu olumlu etkilediği saptanmıştır. Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmeme, 1 yıl devam edenler ile 2 yıl ve daha fazla devam edenlerin "Metropolitan Olgunluk Testi" alt testleri puan ortalamaları açısından okul öncesi eğitime devam etmeyenlerin aleyhine sonucu ortaya çıkmıştır. Okul öncesi eğitime 1 yıl devam edenler ile 2 yıl ve daha fazla devam edenlerin puan ortalamaları açısından ise okul olgunluğunu etkilemediği ortaya çıkmıştır. Okul öncesi eğitime devam sürelerinin okul olgunluğunu etkilediği saptanmıştır. İlköğretim 1. Sınıf kız ve erkek öğrencilerin "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Cinsiyetin okul olgunluğu üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim 1. sınıf öğrencilerin kardeşi olmayan, 1-2 kardeşi olan ile 3 ve daha fazla kardeşi olan öğrencilerin "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Kardeş sayıları arttıkça öğrencilerin cümle anlatma-anlama bilgisi, nesnelerin özelliklerine uygun ilişkilendirebilme becerileri boyutunda kardeşi olmayanlara göre okul olgunluk düzeylerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Kardeş sayıları açısından öğrencilerin "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Kardeş sayılarının öğrencilerin sözcük dağarcığı, sayı, gördüğü şekli çizme boyutunda okul olgunluğu üzerinde etkili olmadığı görülmüştür. İlköğretim 1. sınıf öğrencilerinin; annelerin eğitim düzeyi açısından "Metropolitan Olgunluk Testi" puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Annelerin eğitim düzeylerine göre ilköğretim 1. Sınıf öğrencilerinin

“Metropolitan Olgunluk Testi” puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Annelerin eğitim düzeyinin yükselmesinin öğrencilerin okul olgunluğu üzerinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. İlköğretim 1. sınıf öğrencilerinin babaların eğitim düzeyi “Metropolitan Olgunluk Testi” puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Ayrıca “Metropolitan Olgunluk Testi” alt testi puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı anlaşılmıştır. Babaların eğitim düzeyinin artması öğrencilerin okul olgunluklarını olumlu yönde etkilemiştir.

Gülay (2009: 111),“5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Konumlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler” çalışmasındaki sonuçlara göre çocukların akranları tarafından kabul düzeyleri arttıkça aşırı hareketlilik düzeyleri azalmakta, kabul düzeyleri azaldıkça aşırı hareketlilik düzeyleri de artmaktadır. Aynı şekilde akranları tarafından kabul düzeyleri arttıkça akranların şiddetine maruz kalma düzeyleri azalmakta ve kabul düzeyleri azaldıkça akranların şiddetine maruz kalma düzeyleri de artmaktadır. Bununla birlikte sosyal konum ile saldırganlık, korkulu-kaygılı olma, dışlanma, başkalarına yardımı amaçlayan sosyal davranış ve sosyal olmayan davranış arasında ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Bahalı, Tahiroğlu & Avcı (2009: 310) araştırmalarında polikliniğe okul reddi yakınması ile başvuran 55 çocuk çalışmaya alınmıştır. Çalışmanın bulgularına göre okul reddi yakınması ile polikliniğine başvuran çocuklar arasında erkek çocukların oranının daha fazla olduğu; çocukların yaş ortalamasının 9.1 ± 3.0 yıl olduğu; birinci sınıfa başlayan çocuklarda daha sık görüldüğü; ailelerin çoğunun tek ya da iki çocuklu aileler olduğu; ailenin ilk çocuğunda daha sık görüldüğü; en sık görülen ruhsal bozukluğun ayrılma anksiyetesi bozukluğu olduğu ve ayrılma anksiyetesi bozukluğu olan çocuklarda en sık görülen eş tanının diğer bir anksiyete bozukluğu olduğu saptanmıştır.

Arda & Ocak (2012: 2679) çalışmasında, okulöncesi programının okul öncesi çocuklarının sosyal becerileri üzerinde etkililiğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ege Üniversitesi'ne bağlı kurum anaokullarının 5–6 yaş sınıflarına devam eden 95 çocuk ve 7 öğretmen yer almıştır. Ön test-

müdahale-son test düzeninde yürütülen çalışmada çocukların sosyal ve duygusal yeterliliklerini değerlendirmek amacıyla, Alternatif Düşünme Stratejilerinin Desteklenmesi - Okulöncesi Değerlendirme Seti, Head Start Yeterlilik Ölçeği (Öğretmen Versiyonu) ve Kusche Duygu Envanteri kullanılmıştır. Analizler sonucunda ADSD-Okulöncesi programının deney grubundaki çocukların dikkat/konsantrasyon becerilerini, sosyal duygusal yeterliliklerini ve sınıf kurallarına uyumlarını, iletişim, işbirliği ve problem çözme becerilerini anlamlı düzeyde attırdığı, saldırganlık/yıkıcı davranışları anlamlı derecede azalttığı ortaya çıkmıştır.

Erten (2012, 137) Okul öncesi dönem çocuklarının okula uyumla ilgili araştırmalarında, elde edilen bulgulara göre, 5-6 yaş grubu çocukların sosyal beceri düzeylerinde yıl içinde düşüş meydana gelmektedir. Akran ilişkilerine ve okula uyum düzeylerine bağlı değişkenler eğitim-öğretim yılı içinde sabit kalmamış, düşüşler ve artışlar göstermiştir. Sosyal konum düzeyleri ise eğitim-öğretim yılı içinde artış göstermektedir.

BÖLÜM III

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın evren ve örneklem grupları, veri toplama araçları, verilerin analizi hakkında bilgiler yer almaktadır.

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemleri temel alınmıştır. Nicel araştırma için gerekli olan veriler sosyal duygusal uyum ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Sonuçlar betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nicel veriler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nicel çalışmada kullanılan ölçekten elde edilen veriler betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu (Evren ve Örneklem)

Bu çalışmanın evreni İstanbul Bağcılar ilçesinde 3 ilkokul ve Bahçelievler ilçesinde 1 ilkokul oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu okulların birinci sınıflarında eğitim gören 283 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma 3 ayrı grup üzerinde yapılmıştır. Bunlar; sadece 60-66 aylıkların olduğu bir grup, 60-66 aylıklar ile 67 ve üzeri aylıkların birlikte olduğu ikinci grup ve sadece 67 ve üzeri yaş grubunun olduğu 3. gruptan oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak 36 maddeden oluşan Marmara Üniversitesi Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU) kullanılmıştır. Veriler, toplam 9 öğretmenin kendi sınıflarındaki öğrencileri için değerlendirdikleri MASDU ölçeği sonuçlarıdır.

3.3.1. Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU)

Veri toplama aracı olarak 36 maddeden oluşan Marmara Üniversitesi Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU) kullanılmıştır. MASDU ölçeği Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul öncesi öğretmenliği anabilim dalı öğretim üyeleri ve öğretim görevlileri tarafından 2006 yılında hazırlanmıştır. MASDU ölçeği örneklem grubuna 2 hafta ara ile iki kez uygulanarak, iki uygulama arasındaki ilişki saptanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, MASDU ölçeğinin her iki uygulama sonuçları arasında $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur. Her iki uygulama arasında anlamlı bir fark ise belirlenmemiştir. Bu sonuçlara göre ölçeğin test tekrar test güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. MASDU ölçeği ile ilgili yapılan geçerlilik çalışmasının analiz sonuçlarına göre ölçekte 7 faktör altında toplanan tüm maddelerin ayırt edicilik düzeyleri açısından $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. Ölçek her bir soru için 1-hiçbir zaman (0 Puan), 2-bazen (1 Puan), 3-her zaman (2 Puan) seçenekleri ile değerlendirmiştir. Ölçekten alınabilecek toplam puanı ise 108'dir. Ölçekten alınan puanların yüksek olması öğrencilerin sosyal ve duygusal uyum düzeylerinin yüksek, puanların düşük olması ise sosyal ve duygusal uyum düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca ölçeğin faktör analizi yapılmış ve analiz sonuçlarına göre ölçeğin alt boyutları aşağıdaki gibi isimlendirilmiştir:

F1 (Akranlarla etkileşim)

1. Sınıftaki araç gereçleri arkadaşları ile paylaşır.
2. Akranları ile kolay iletişim kurar.
3. Kendin önce oluşmuş bir akran grubuna kolaylıkla dahil olur.
4. Teneffüslerde arkadaşlarıyla olmayı tercih eder.
5. Grup oyunlarında kurallara uyar.
6. Duygularını(Kızgınlık, mutluluk, üzüntü, vb.) sözel olarak ifade eder.
7. Gerektiğinde çevresindekilere yardım eder.

- 8. Gerektiğinde çevresindekilerden yardım alır.
- 10. Yetişkinlerle olumlu ilişkiler kurar.
- 11. Duygusal olarak sorun yaşayan arkadaşlarını teselli etmeye çalışır.
- 14. Gerektiğinde başkalarını takdir eder.
- 20. Grup çalışmalarından hoşlanır.

F2 (Sosyal duruma uygun tepki gösterme)

- 16. Akranlarına liderlik etmekten hoşlanır.
- 18. Esprilere uygun tepki gösterir.
- 19. Ortama ve zamana uygun espri yapar.
- 23. Haksızlığa uğradığında uygun tepkiyi gösterir.
- 31. Başkalarının ilgisini çekmekten hoşlanır.
- 32. Sonunda ne olacağını bilmediği işlere başlamakta isteklidir.
- 33. Başkalarının ihtiyaç ve isteklerine duyarlıdır.
- 34. Gerektiğinde hakkını elde etmek için çaba gösterir.
- 35. İstediklerinin yapılması için inat eder.

F3 (Kişisel doyumu etkileme)

- 27. Birçok durumda soruna yol açacak kadar mükemmeliyetçi değildir.
- 36. İsteklerini erteler.

F4 (Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma)

- 9. Karşılaştığı sorunları saldırganlığa başvurmadan çözer.
- 12. Teşekkür ederim,günaydın,iyi günler vb. nezaket ifadelerini günlük yaşamda kullanır.
- 15. Yaşına uygun sorumlulukları yerine getirir.
- 17. Ortak eşyaların kullanımında özenlidir.
- 25. Başarısızlık durumunda çalışma isteğini kolay kaybetmez.
- 30. Bakımlı olmaya özen gösterir.

F5 (Sosyal çevreye pozitif yaklaşım)

- 13. Başkalarının beğenisini kazanmaktan hoşlanır.

28. Mutlu bir çocuktur.
29. Genelde olumlu bir yüz ifadesi vardır.

F6 (Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme)

21. Yarışmalı durumlarda yenilgiyi kabullenir.
22. Sonradan alacağı ödülleri bekler.
24. Eleştirildiğinde kendini kötü hisseder.

F7 (Bağımsız davranabilme)

26. Ebeveynden sorunsuzca ayrılır (Güven vd. ;2006: 303-317)

3.3.2. Sosyal-Duygusal Uyum Ölçeğine Ait Güvenirlilik Analiz Sonuçları

Ölçeklerin güvenilirlik analizi sonucu tablo 1 de verilmiştir. Ölçek güvenilirliği Cronbach's Alpha test tekniği ile analiz edilmiştir. Güvenirlilik analizinin amacı verilerin rastlantısallığını ölçmektir. Ankete verilen cevaplar rastgele dağılım gösteriyorsa anket sonuçlarının güvenilir olduğuna karar verilir. Güvenirlilik analizi seçilen örneğin güvenilirliğini ve tutarlılığını test etmekte kullanılır. Sonucun güvenilir olup olmadığına Cronbach's Alpha (α) değerine göre karar verilir (Kalaycı,2009: 405).

α değeri,	$0,00 \leq \alpha < 0,40$	ise	Güvenilir değil
	$0,40 \leq \alpha < 0,60$	ise	Düşük güvenirlilikte
	$0,60 \leq \alpha < 0,80$	ise	Oldukça güvenilir
	$0,80 \leq \alpha \leq 1,00$	ise	Yüksek güvenilirdir.

Tablo 1. Güvenilirlik analizi sonuçları

	α	N
BTÖ-M	.915	283

Tablo 1 'de Cronbach's Alpha değerleri görülmektedir. Yapılan analize göre sosyal duygusal uyum ölçeği sonucunun .915 çıkmış olması, kullanılan ölçeğin yüksek güvenilir kategorisinde olduğunu göstermektedir. Buna göre ölçekteki önermelere verilen cevapların tutarlı olduğu ve bu verilerin kullanılabilir olduğu belirlenmiştir.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler toplandıktan sonra SPSS 16 programı ile analiz edilmiştir. İkili değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla t-testi, üç ve daha fazla değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla ANOVA (tek yönlü varyans) analizi yapılmıştır. ANOVA testi sonucunda bulunan farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla Tukey ve Tamhane's testleri uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bulgular kısmında öğrencilerin kişisel bilgileri ile araştırmanın amacına dayalı olarak sosyal duygusal uyum ölçeğine ilişkin elde edilen bulguların istatistiksel analizleri tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerini gösteren tablo aşağıda verilmiştir. Tabloda frekans ve yüzde değerlerine göre analiz yapılmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine ilişkin dağılım

Cinsiyet	N	Yüzde
Kız	145	51,2
Erkek	138	48,8
Toplam	283	100

Tablo 2'ye göre öğrencilerin % 51.2'si kız, % 48.8'ini erkekler oluşturmuştur. Elde edilen verilere göre araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu kız öğrencilerden oluşmaktadır

Tablo 3. Öğrencilerin yaş (aylık) aralığı yoğunluğuna ilişkin dağılım

Yaş (aylık) aralığı	N	Yüzde
60-66	99	35
67 ve üzeri	125	44.2
Karışık	59	20.8
Toplam	283	100

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin % 35'i 60-66 ay, % 44.2'si 67 ve üzeri ay ve % 20.8'i karışık yaş aralığında yer almaktadır. Bu verilere göre öğrencilerin büyük çoğunluğu 67 ve üzeri ay aralığında yer almaktadır.

4.2. Sosyal-Duygusal Uyum Ölçeğine İlişkin Bulgular

Bu kısımda öğrencilerin sosyal duygusal uyum ölçeği ve alt ölçeklerine ilişkin bulgular çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir.

4.2.1. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın amacına uygun olarak öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeyleri sonucu tabloda verilmiştir. Ölçekten alınan puanların yüksek olması öğrencilerin sosyal ve duygusal uyum düzeylerinin yüksek, puanların düşük olması ise sosyal ve duygusal uyum düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeyi

Boyutlar	Madde Sayısı(k)	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	\bar{x}	ss	\bar{x}/k
1. Akranlarla etkileşim	12	0	24	17.42	5.06	1.41
2. Sosyal duruma uygun tepki gösterme	9	0	18	10.30	3.46	1.14
3. Kişisel doyumu etkileme	2	0	4	2.49	0.79	1.25
4. Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	6	0	12	8.50	2.80	1.42
5. Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	3	0	6	4.88	1.32	1.63
6. Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	3	0	6	4.67	1.22	1.56
7. Bağımsız davranabilme	1	0	2	1.81	0.41	1.81
Toplam	36	0	72	50.07	11.84	1.41

Tablo 4’de görüldüğü gibi öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeyi ölçeği toplam puanların aritmetik ortalaması 50.07 (2 üzerinden 1.41) olarak belirlenmiştir. MASDUalt ölçeklerinden akranlarla etkileşim alt ölçeği puanlarının aritmetik ortalaması 17.42 (2 üzerinden 1.41), sosyal duruma uygun tepki gösterme alt ölçeği puanlarının aritmetik ortalaması 10.30 (2 üzerinden 1.14), kişisel doyumu etkileme alt ölçeği puanları aritmetik ortalaması 2.49 (2 üzerinden 1.25), sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma alt ölçeği puanları aritmetik ortalaması 8.50 (2 üzerinden 1.42), sosyal çevreye pozitif yaklaşım alt ölçeği puanları aritmetik ortalaması 4.88 (2 üzerinden 1.63), olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme alt ölçeği puanları aritmetik ortalaması 4.67 (2 üzerinden 1.56), bağımsız davranabilme alt ölçeği puanları aritmetik ortalaması 1.81 (2 üzerinden 1.81) olarak belirlenmiştir. Ölçek sorularının puanlaması hiçbir zaman “0”, bazen “1” ve her zaman “2” olarak ele alındığında Marmara sosyal duygusal uyum ölçeği ve alt ölçeklerinin tamamının madde başı puan ortalaması 1-2 (bazen-her zaman) arasında bulunmuştur. Ayrıca MASDU alt ölçekleri arasından bağımsız davranabilme alt ölçeği madde başı puanı en yüksek, sosyal duruma tepki gösterme alt ölçeği madde başı puan ortalaması en düşük çıkmıştır.

4.2.2. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal duygusal uyum düzeyleri tabloda verilmiştir. Tablodaki veriler t-testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal duygusal uyum düzeyleri

		N	\bar{x}	Ss	Sd	t	p
MASDU	Kız	145	53.33	10.78	281	4.936	0.000
	Erkek	138	46.65	11.97			
1. Akranlarla etkileşim	Kız	145	18.54	4.79	281	3.906	0.000
	Erkek	138	16.25	5.07			
2. Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Kız	145	10.91	3.24	281	3.069	0.002
	Erkek	138	9.67	3.58			
3. Kişisel doyumu etkileme	Kız	145	2.54	0.72	281	1.096	0.274
	Erkek	138	2.43	0.86			
4. Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Kız	145	9.63	2.14	281	2.689	0.000
	Erkek	138	7.30	2.92			
5. Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Kız	145	5.06	1.28	281	2.409	0.017
	Erkek	138	4.69	1.33			
6. Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Kız	145	4.83	1.14	281	2.283	0.023
	Erkek	138	4.50	1.27			
7. Bağımsız davranabilme	Kız	145	1.82	0.4	281	0.188	0.851
	Erkek	138	1.81	0.41			

Tablo 5'te öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sosyal ve duygusal uyum ve alt ölçekleri ele alınmıştır. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre MASDU ölçeği incelendiğinde kızların ortalaması ($\bar{x}=53.33$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=46.65$) yüksek çıkmıştır. Yapılan t-testi sonucu incelendiğinde kızlar ile erkekler arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=4.936$, $p<,05$). MASDU alt ölçeği olan "Akranlarla Etkileşim"e göre kızların ortalaması ($\bar{x}=18.54$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=16.25$) yüksek çıkmıştır. Yapılan t-testi sonucu incelendiğinde kızlar ile erkekler arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=3.906$, $p<,05$). "Sosyal Duruma Uygun Tepki Gösterme" alt ölçeğine göre kızların ortalaması ($\bar{x}=10.91$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=9.67$) yüksek çıkmıştır. T-testi sonucu incelendiğinde kızlar ile erkekler arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=3.069$, $p<,05$). "Kişisel Doyumu

Etkileme” alt ölçeğine göre kızların ortalaması ($\bar{x}=2.54$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=2.43$) yüksek çıkmıştır. Ancak yapılan t-testi sonucu incelendiğinde kızlar ile erkekler arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($t=1.096$, $p>,05$). “Sosyal Yaşamın Gereklere Uygun Davranma” alt ölçeğine göre kızların ortalaması ($\bar{x}=9.63$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=7.30$) yüksek çıkmıştır. Yapılan t-testi sonucuna göre kızlar ile erkekler arasında anlamlı fark vardır ($t=2.689$, $p<,05$). “Sosyal Çevreye Pozitif Yaklaşım” alt ölçeği incelendiğinde kızların ortalaması ($\bar{x}=5.06$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=4.69$) yüksek çıkmıştır. Yapılan t-testi sonucuna göre kızlar ile erkekler arasında anlamlı fark vardır ($t=2.409$, $p<,05$). “Olumsuz Sosyal Durumlara Uygun Tepki Verme” alt ölçeğine göre kızların ortalaması ($\bar{x}=4.83$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=4.50$) yüksek çıkmıştır. Yapılan t-testi sonucuna göre kızlar ile erkekler arasında anlamlı fark vardır ($t=2.283$, $p<,05$). “Bağımsız Davranabilme” alt ölçeğine göre kızların ortalaması ($\bar{x}=1.82$), erkeklerin ortalamasından ($\bar{x}=1.81$) yüksek çıkmıştır. Ancak yapılan t-testi sonucuna göre kızlar ile erkekler arasında anlamlı fark yoktur ($t=0.188$, $p>,05$).

4.2.3. Öğrencilerin Yaş (Aylık) Aralığına Göre Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş aralığına göre “Sosyal-Duygusal Uyum Düzeylerini” gösteren tablo aşağıda verilmiştir. Tablodaki veriler ANOVA (tek yönlü varyans) testi ile analiz edilmiştir. Farklılığın kaynağı homojenlik sağlandığı durumlarda “Tukey Testi”, sağlanmadığı durumlarda “Tamhane’s T2 Testi” ile incelenmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin yaş (aylık) aralığına göre sosyal duygusal uyum ölçeği puanlarının ANOVA testi sonucu

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	f	p
MASDU	Gruplar Arası	1258.09	2	629.05	4.6	0.011
	Grup İçi	38267.4	280	136.67		
	Toplam	39525	282			
1. Akranlarla etkileşim	Gruplar Arası	159.32	2	79.66	3.16	0.044
	Grup İçi	7049.64	280	25.18		
	Toplam	7209	282			
2. Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Gruplar Arası	6.57	2	3.29	0.27	0.761
	Grup İçi	3365.29	280	12.02		
	Toplam	3372	282			
3. Kişisel doyumu etkileme	Gruplar Arası	20.27	2	10.14	8.15	0.000
	Grup İçi	156.43	280	0.56		
	Toplam	177	282			
4. Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Gruplar Arası	56.34	2	28.17	3.66	0.027
	Grup İçi	2152.41	280	7.69		
	Toplam	2209	282			
5. Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Gruplar Arası	20.14	2	10.07	6.03	0.03
	Grup İçi	467.77	280	1.67		
	Toplam	488	282			
6. Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Gruplar Arası	73.38	2	36.69	29.92	0.000
	Grup İçi	343.39	280	1.23		
	Toplam	417	282			
7. Bağımsız davranabilme	Gruplar Arası	1.48	2	0.74	4.61	0.011
	Grup İçi	44.97	280	0.16		
	Toplam	46	282			

Öğrencilerin yaş(aylık) aralığına göre sosyal duygusal uyum ölçeği puanlarının ANOVA testi sonucu tablo 6'da gösterilmiştir. MASDU ölçeğine yapılan ANOVA testi sonucunda yaş (aylık) aralıkları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($F=4.6$, $p<,05$). Farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla "Tukey Testi" uygulanmış ve sonuçlar tablo 7'de verilmiştir. MASDU ölçeği alt ölçeklerinden "Akranlarla Etkileşim" alt faktörüne uygulanan ANOVA testi sonucunda da yaş (aylık) aralıkları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($F=3.16$, $p<,05$). Farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla "Tamhane's T2 Testi" uygulanmış ve sonuçlar tablo 7'de verilmiştir. "Sosyal Duruma Uygun Tepki Gösterme" alt ölçeğine uygulanan ANOVA testi sonucunda yaş (aylık) aralıkları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir ($F=0.27$, $p>,05$). "Kişisel Doyumu Etkileme" alt ölçeğine uygulanan ANOVA testi sonucunda yaş (aylık) aralıkları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($F=8.15$, $p<,05$). Farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla "Tukey Testi" uygulanmış ve sonuçlar tablo 7'de verilmiştir. "Sosyal Yaşamın Gereklere Uygun Davranma" alt ölçeğine uygulanan ANOVA testi sonucunda yaş (aylık) aralıkları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($F=3.66$, $p<,05$). Farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla "Tukey Testi" uygulanmış ve sonuçlar tablo 7'de verilmiştir. "Sosyal Çevreye Pozitif Yaklaşım" alt ölçeğine uygulanan ANOVA testi sonucunda yaş (aylık) aralıkları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($F=6.03$, $p<,05$). Farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla "Tukey Testi" uygulanmış ve sonuçlar tablo 7'de verilmiştir. "Olumsuz Sosyal Durumlara Uygun Tepki Verme" alt ölçeğine uygulanan ANOVA testi sonucunda yaş (aylık) aralıkları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($F=29.92$, $p<,05$). Farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla "Tukey Testi" uygulanmış ve sonuçlar tablo 7'de verilmiştir. "Bağımsız Davranabilme" alt ölçeğine uygulanan ANOVA testi sonucunda yaş (aylık) aralıkları arasında anlamlı farklılık görülmüştür ($F=29.92$, $p<,05$). Farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla "Tamhane's T2 Testi" uygulanmış ve sonuçlar tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin yaş aralığına göre sosyal duygusal uyum ölçeği puanlarının ANOVA testi sonucu oluşan farklılığın kaynağı

		N	\bar{x}	ss	Anlamli Farklılığın Gözlemlendiği Değişkenler
MASDU	60-66(A)	99	51.18	11.19	
	67+(B)	125	51.14	11.12	A-C
	Karışık(C)	59	45.97	13.57	B-C
	Toplam	283	50.07	11.84	
1. Akranlarla etkileşim	60-66(A)	99	17.63	4.77	
	67+(B)	125	17.936	4.57	B-C
	Karışık(C)	59	15.98	6.19	
	Toplam	283	17.42	5.06	
2. Sosyal duruma uygun tepki gösterme	60-66(A)	99	10.37	3.41	
	67+(B)	125	10.144	3.22	A-C
	Karışık(C)	59	10.53	4.04	B-C
	Toplam	283	10.3	3.46	
3. Kişisel doyumu etkileme	60-66(A)	99	2.63	0.69	
	67+(B)	125	2.624	0.78	A-C
	Karışık(C)	59	1.97	0.76	B-C
	Toplam	283	2.49	0.79	
4. Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	60-66(A)	99	8.83	2.83	
	67+(B)	125	8.64	2.86	A-C
	Karışık(C)	59	7.64	2.48	
	Toplam	283	8.5	2.80	
5. Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	60-66(A)	99	5.16	1.23	
	67+(B)	125	4.872	1.25	A-C
	Karışık(C)	59	4.42	1.46	
	Toplam	283	4.88	1.32	
6. Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	60-66(A)	99	4.8	1.05	
	67+(B)	125	5.024	1.20	A-C
	Karışık(C)	59	3.69	0.99	B-C
	Toplam	283	4.67	1.22	
7. Bağımsız davranabilme	60-66(A)	99	1.77	0.45	
	67+(B)	125	1.896	0.33	B-C
	Karışık(C)	59	1.73	0.45	
	Toplam	283	1.82	0.41	

Tablo 7’de tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda oluşan farklılıkların kaynağı verilmiştir. MASDU ölçeğinde 60-66 aylık grupta yer alanların ortalaması en yüksek ($\bar{x}=51.18$), karışık grupta yer alanların ortalaması ($\bar{x}=45.97$) en düşük çıkmıştır. Ölçeğe göre 60-66 aylık grup ile karışık grup ve 67 aylık ve sonrası ile karışık grup arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. MASDU alt ölçeklerinde yapılan analizlerin sonucu şu şekilde olmuştur:

“Akranlarla Etkileşim” alt ölçeğinde 67 aylık ve üzeri grupta yer alanların ortalaması en yüksek ($\bar{x}=17.936$), karışık grupta yer alanların ortalaması ($\bar{x}=15.98$) en düşük çıkmıştır. Ölçeğe göre 67 aylık ve üzeri grup ile karışık grup arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

“Sosyal Duruma Uygun Tepki Gösterme” alt ölçeğinde karışık aylık grupta yer alanların ortalaması en yüksek ($\bar{x}=10.53$), 67 ve üzeri aylık grupta yer alanların ortalaması ($\bar{x}=10.144$) en düşük çıkmıştır. Ölçeğe göre 60-66 aylık grup ile karışık grup ve 67 aylık ve sonrası ile karışık grup arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

“Kişisel Doyumu Etkileme” alt ölçeğinde 60-66 aylık grupta yer alanların ortalaması en yüksek ($\bar{x}=2.63$), karışık grupta yer alanların ortalaması ($\bar{x}=1.97$) en düşük çıkmıştır. Ölçeğe göre 60-66 aylık grup ile karışık grup ve 67 aylık ve sonrası ile karışık grup arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

“Sosyal Yaşamın Gereklere Uygun Davranma” alt ölçeğinde 60-66 aylık grupta yer alanların ortalaması en yüksek ($\bar{x}=8.83$), karışık grupta yer alanların ortalaması ($\bar{x}=7.64$) en düşük çıkmıştır. Ölçeğe göre 60-66 aylık grup ile karışık grup arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

“Sosyal Çevreye Pozitif Yaklaşım” alt ölçeğinde 60-66 aylık grupta yer alanların ortalaması en yüksek ($\bar{x}=5.16$), karışık grupta yer alanların

ortalaması ($\bar{x}=4.42$) en düşük çıkmıştır. Ölçeğe göre 60-66 aylık grup ile karışık grup arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

“Olumsuz Sosyal Durumlara Uygun Tepki Verme” alt ölçeğinde 67 ve üzeri aylık grupta yer alanların ortalaması en yüksek ($\bar{x}=5.024$), karışık grupta yer alanların ortalaması ($\bar{x}=3.69$) en düşük çıkmıştır. Ölçeğe göre 60-66 aylık grup ile karışık grup ve 67 aylık ve sonrası ile karışık grup arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

“Bağımsız Davranabilme” alt ölçeğinde 67 ve üzeri aylık grupta yer alanların ortalaması en yüksek ($\bar{x}=1.896$), karışık grupta yer alanların ortalaması ($\bar{x}=1.73$) en düşük çıkmıştır. Ölçeğe göre 67 aylık ve sonrası ile karışık grup arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, çalışmanın kesitini oluşturan 4 okulda 9 birinci sınıf öğretmenin 2012-2013 eğitim-öğretim yılında uygulamaya giren 4+4+4 eğitim sistemi ile ilk defa ve zorunlu olarak okula başlayan 60-66 aylık çocukların okula sosyal-duygusal uyumları incelemek amacıyla her bir öğrenci için doldurdıkları MASDU ölçeğinden elde edilen veriler kullanılmıştır .

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırma ile birinci sınıfa başlayan öğrencilerin MASDU ölçeği 7 alt faktörüne göre, cinsiyet değişkeni ve öğrencilerin yaş (aylık) gruplarına göre okula sosyal-duygusal uyumuna dair veriler elde edilmiştir.

5.1.1 Öğrencilerin Genel Sosyal-Duygusal Uyum Düzeyleri

Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeyi ölçeği toplam puanların aritmetik ortalaması 50.07 (2 üzerinden 1.41) olarak belirlenmiştir (Tablo 4). MASDU ölçeğinde alınabilecek en yüksek puanın 108 olduğunu göz önüne alırsak öğrencilerin 50.07 puan ile sosyal duygusal uyum açısından düşük puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Bu da genel olarak birinci sınıfa başlayan öğrencilerin okula uyum sağlayamadıklarını göstermiştir. MASDU ölçeğinin alt faktörlerine göre öğrencilerin en yüksek puan ortalamasına “Bağımsız Davranabilme” açısından sahiptir. En düşük puan ortalaması “Sosyal Duruma Uygun Tepki Gösterme” faktöründe görülmüştür. “Sosyal Duruma Uygun Tepki Gösterme” ve “Kişisel doyumu etkileme” faktörlerinde ortalamasının (2 üzerinden 1.41) altında kalmıştır (Tablo 4).

Okula sosyal-duygusal uyumda yaşanan sorunların başlıca nedenleri arasında altına kaçırma, sıraların 60-66 aylık öğrencilerin fiziksel özelliklerine uygun olmaması, 40 dakikalık sürenin uzunluğu-teneffüslerin kısalığı, farklı

yaş gruplarının aynı sınıfta bulunması, anneden ayrılamama ve zihinsel olarak okula hazır olmama yer almaktadır (Çufaoğlu, 2012; Eğitim-sen, 2012; Özel, 2012; Biber, 2013; İnci, 2013; Özay, 2013; Radikal, 2013). Bu konuda yapılan bir çalışmanın bulgularına göre çocukların okula başlarken en çok karşılaştıkları sorun anne-babadan ayrılmak istememe olmuştur(Ülkü, 2007: 122).

5.1.2. Cinsiyete Göre Çocuğun Okula Sosyal-Duygusal Uyumu

Birinci sınıf öğrencilerinin cinsiyeti ile sosyal-duygusal uyumu arasındaki ilişkiyi incelediğimizde MASDU ölçeğinden elde edilen veriler ışığında ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark görülmektedir. Yani cinsiyetin farklılaşmasına bağlı olarak okula uyum değişiklik göstermektedir (Tablo5). Yapılan birçok çalışmada elde edilen bulgular bu sonuçları desteklemektedir. Bu çalışmalara göre okula uyum yönünden kız çocuklar erkek çocuklara oranla daha uyumlu (Sarp, 1995: 147; Kotil, 2010: 66; Obalar, 2009: 88;Karakuş, 2008: 122). Bazı çalışmalarda ise cinsiyet ile sosyal-duygusal uyum arasında ilişki bulunmadığı yönünde bulgulara ulaşılmıştır (Güner, 2008: 76; Topçu, 2012: 73). “Anasınıfına Devam Eden Beş-Altı Yaş Çocuklarına Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeğinin Uyarlanması ve Uygulanması” başlıklı çalışmanın sonuçlarına göre kız çocukların erkek çocuklara göre daha uyumsuz olduğu görülmüştür (Işık, 2007: 86).Yapılan çalışmalarda genel olarak okula sosyal uyum açısından kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha uyumlu olduğu görülmektedir. Tablo 5’te görüldüğü üzere yaptığımız çalışma bu görüşü desteklemektedir.

5.1.3. Öğrencilerin Yaş (Aylık) Aralığına Göre Sosyal-Duygusal Uyum

Tablo 6’da elde edilen bulgulara göre MASDU ölçeğinin 7 alt faktöründen “*Sosyal duruma uygun tepki gösterme*” faktörü hariç diğer 6 faktörde yaş (aylık) grupları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Tablo 7'deki veriler ışığında "Akranlarla etkileşim", "Kişisel doyumu etkileme", "Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme" ve "Bağımsız davranabilme" faktörlerinde 67 ve üzeri aylık öğrencilerin yer aldığı grup ile karışık grup arasında anlamlı farklılıklar bulunmuş ve bu fark 67 ve üzeri aylık öğrencilerin yer aldığı grubun lehinedir. "Kişisel doyumu etkileme", "Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma", "Sosyal çevreye pozitif yaklaşım" ve "Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme" faktörlerinde sadece 60-66 aylık öğrencilerin yer aldığı grup ile karışık grup arasında anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Bu fark sadece 60-66 aylık öğrencilerin yer aldığı grubun lehinedir. Genel olarak değerlendirdiğimizde okula uyum açısından üç grup arasında 60-66 aylık ve 67 ve üzeri aylık öğrencilerin birlikte eğitim gördüğü (karışık grup) sınıflarda uyum sorunu daha çok yaşanmaktadır. Bu da farklı yaş gruplarının bir arada olmasının öğrencilerin okula uyumunu olumsuz anlamda etkilediğini göstermektedir. Yaptığımız çalışmada görüldüğü üzere yaş grubu fark etmeksizin birinci sınıfa başlayan çocukların sosyal-duygusal uyumları konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Bunun en temel nedenlerinden biri okul öncesi dönemde çocukların sosyal-duygusal anlamda gelişim sorunları yaşamasıdır. Bu sorunların okula başladıklarında uyumsuzluğu artırması söz konusudur.

Okul öncesi eğitim almış ve almamış öğrencilerin okula uyumlarının karşılaştırılması başlıklı çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarının çocuğun sosyal becerilerini geliştirdiğini ve bunun ilköğretim çağında ayırt edici bir özellik olarak göze çarptığını göstermektedir. Okulöncesi eğitim almış çocukların elde ettiği toplumsal yaşantıların onların geleceği için çok önemli olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimden geçmiş olan öğrenciler, bu eğitimden geçmemiş öğrencilere kıyasla; zihinsel, sosyal, beceri ve ders başarısı yönünden karşılaştırılmış okul öncesi eğitim almış öğrenci lehine olumlu sonuçlar çıkmıştır (Yeşil, 2008: 138-139). 60-72 ay yaş grubunda bulunan bütün çocukların okulöncesi eğitime gönderilmesi bir tercih değil; eğitim biliminin ilkesel olarak ortaya koyduğu bilimsel bir tespittir (Eğitim-Sen, 2013). Okulöncesi eğitim çocuğun beyin kapasitesini geliştirir. Çocuğun duygusal, zihinsel, dil gelişimine önemli katkılar sağlar. Bu durum çocuğun

ileriki eğitim yaşamında başarılı olmasına yardımcı olacaktır (İnci, 2013). Okulöncesi eğitim alan çocuklarda ilköğretime başlarken sorun yaşama durumlarının azaldığı hatta hiçbir sorun yaşanmadığı tespit edilmiştir(Ülkü, 2007: 122). Eğitici drama uygulamalarının 5-6 yaş grubu çocukların sosyal-duygusal uyumlarına etkisini incelediği çalışmasında yaptığı araştırma bulgularına göre kullanılan Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği puanlarının programlarında eğitici drama uygulamalarına hiç yer verilmeyen, haftada 1-2 saat ve 3-4 saat yer verilen gruplarda 5-6 yaş çocuklarının yaşa göre sosyal duygusal uyum düzeylerinde farklılık olduğu saptanmıştır (Güner, 2008: 97-105).

Milli Eğitim Bakanlığı 2012-2013 eğitim-öğretim yılında birinci sınıflarda yaşanan sorunlar nedeniyle 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamada (60-66 aylık çocukların birinci sınıfa başlaması) değişikliğe gitmiş olup, İlköğretim kurumları yönetmeliğinin 15'inci maddesinde yaptığı değişiklikle yaşça kayıt hakkı elde eden çocuklardan 60-61-62-63-64-65 aylık çocukların okula başlaması zorunlu olmaktan çıkmıştır. 66,67 ve 68 aylık çocukların velisinin vereceği dilekçeyle; 69,70 ve 71 aylık çocukların ise ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporuyla okul öncesi eğitime yönlendirilmesi veya kayıtlarını bir yıl erteleme hakkı tanınmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013b).

5.2. Öneriler

1. 60-66 Aylık Öğrenciler ile 67 ve Üzeri Aylık Öğrencilerin Ayrı Sınıflarda Eğitim Görmesi

60 aylık öğrencilerle 72 aylık öğrenciler arasında 1.5 yaş gibi bir fark bulunmaktadır. Farklı yaş grubu oldukları için gösterdikleri davranışlar da farklı olmaktadır. Sosyal-duygusal, zihinsel ve psiko-motor özellikler açısından değerlendirildiğinde ciddi farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle 60-66 aylık yaş grubu ile üst yaş grubu aynı sınıflarda olmamalıdır. Eğitim-öğretim yılı başında yaş grubuna göre ayrı sınıflar oluşturulmalıdır.

2. 60-66 Aylık Öğrencilerin Okul Öncesi Eğitim Alması

Birinci sınıfa başlayan bu öğrencilerin okul öncesi eğitim alması gerekmektedir. Okul öncesi eğitim almaları çocukların okula uyumlarını kolaylaştıracak ve uyumsuzluğa bağlı sorunları ortadan kaldıracaktır. Çalışmadan elde ettiğimiz veriler de göstermektedir ki okula başlamak için ön şart yaş değil okul olgunluğuna ulaşmış olmaktır. Okul olgunluğuna ulaşmak için okul öncesi eğitim şarttır. Çocuk okul öncesi eğitim almadan okula başlayabilir ama yaşayacağı sorunlar onun ileriki yaşamını olumsuz etkileyecektir.

3. Müfredat ve Ders Kitaplarının Yaş Grubuna Uygun Olması

Müfredat bu yaş grubuna uygun olarak yeniden ele alınmalıdır. Öğrencilerin seviyesine uygun etkinlikler planlanmalı ve özellikle sosyal etkinliklere ağırlık verilmelidir. Ders kitaplarının hazırlanmasında da öğrencilerin seviyesi dikkate alınmalıdır. Kitaplarda görsel içeriklere ağırlık verilmeli ve kitaplardaki çalışmalar öğrencileri sıkmayan aksine keyif almasını sağlayan oyunlaştırılmış, basit ve öğretici olmalıdır. Kitaplar çok kalın olmamalı, kısa çalışmalardan oluşmalı, renkli ve dikkat çekici olmalıdır. Kes-yapıştır çalışmaları olmalı, ancak bu çalışmalar öğrenciyi zorlamamalı, ince ayrıntılara girilmemelidir. Kitaplar hazırlanırken öğretmenlerin görüşleri alınmalıdır. Ders saatleri 60-66 aylık yaş grubu için 6 saat değil de 4 veya 5 saat olmalıdır. Özellikle eğitim-öğretim yılının birinci döneminde ders saatlerinin okuma-yazma ağırlıklı değil sosyal etkinlik ağırlıklı olması çocuğun okula uyumunu kolaylaştıracaktır. Ders saati sayısının fazla olması çocuğa fayda getirmek yerine onu yoracak ve sıkılmasına neden olacaktır. Ders saati süresinin çok olmasından ziyade verimli ve kaliteli zaman geçirilmesi daha doğru olacaktır. Derslerin süresinin azaltılması da çocukların sosyal-duygusal uyumunu olumlu anlamda etkileyecektir. Özellikle 60-66 aylık öğrencilerin sınıf ortamında uzun süre kalmaması, daha çok okul bahçesi veya okulun sosyal etkinlik alanlarında geçirmesi önemlidir.

4. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimleri

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetleri daha geniş zamanlı ve etkili olacak şekilde planlanmalı ve uygulanmalıdır. Birinci sınıflarda görev

yapacak öğretmenlere okul açılmadan verilen seminerler yerine daha kapsamlı ve yaş grubuna özel eğitim verilmelidir. Bu eğitim süreci, öğretmenlerin çocukları tanımada ve onların uyum sorunlarını anlamada katkı sağlayacaktır. Bu hizmet içi eğitimlerde sorun odaklı çalışmaların yürütülmesi daha faydalı olacaktır. Geçmiş deneyimler ve ortaya çıkabilecek sorunlar ele alınıp bunların çözümü konusunda öğretmenlerin bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.

5. Okul-Veli İlişkileri

Öğrencilerin okula uyumlarında velilerin tutumları çok önemlidir. 60-66 aylık çocukların anneleri ile olan duygusal bağları ciddi anlamda devam etmektedir. Bu da çocuğun okula başlarken annesinden ayrılmasını zorlaştırmaktadır. Okul açılmadan velilere yönelik bilgilendirme seminerleri düzenlenmeli, bu seminerlere uzmanların katılımının sağlanması ve öğretmenlerin velilerle yaşanabilecek sorunları tartışması ve çözüm önerilerini sunması velinin öğrencinin okula uyumu konusunda daha bilinçli hareket etmesi ve buna bağlı olarak çocuğun annesinden ayrılmasında ve okula uyumunda çok faydalı olacaktır. Öğretmenler velilerle iletişimini sadece veli toplantıları ile değil sürekli olarak sağlamalıdır. Yaşanan sorunları veliler ile paylaşmalı ve sorunların çözümünde birlikte hareket etmeleri daha doğru olacaktır.

6. Okulun Fiziki Durumu

Okulun fiziki durumunun çocukların okula uyumları açısından önemi büyüktür. 60-66 aylık öğrencilerin yer aldığı sınıflar giriş katlarda olmalı, çocuklar okula girdiklerinde kolaylıkla sınıflarına ulaşmaları gerekir ve zil çaldığında bahçeye ulaşmaları daha kolay olmalıdır. Üst yaş gruplarının olduğu koridorlarda 60-66 aylık öğrencilerin yer aldığı sınıflar olmamalıdır. Ayrıca öğrencilerin sosyal etkinliklere katılımı için okul binası ve bahçesi düzenlenmelidir. Okul bahçesinde bu yaş grubu çocukların oyunlar oynayabileceği alanlar oluşturulmalıdır. Basit çizgiler çizerek bahçede keyifli oyun alanları oluşturulabilir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, A., Öztürk, A., Özer, A., Oral, E. A., Yurtal, F. D., Keklik, İ., Değer, M., Yapıcı, M. Yılmaz, M. T., Sargın, N., Kararımak, Ö., Zeren, Ş. G. & Sahranç, Ü. (2010). *Eğitim Psikolojisi*. (Edt: İ. Yıldırım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arda. T. B. & Ocak. Ş. (2012). Sosyal Yeterlilik ve Alternatif Düşünme Stratejilerinin Desteklenmesi - ADSD Okulöncesi Program. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (4). 2679-2698.
- Arı, R., Üre, Ö. & Seçer, Z. Ş. (2001). *Çocukta Duygusal Gelişim*. Konya: Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Yaşatma ve Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Aydın, B. (2006). Öğretmenlerin Kendi Sınıf Disiplin Sistemlerini Oluşturması. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 19-32.
- Aydın, O. (2012). "Çocuğa Giden Yol Anne Babanın Kendisinden Geçer", *Kadir has Üniversitesi Panorama Khas*, (8), 54-56.
- Bacanlı, H. (2011). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Bahalı, K., Tahiroğlu, A. Y. & Avcı, A. (2009). Okul Reddi Olan Çocuk Ve Ergenlerin Klinik Özellikleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, (10), 310-317.
- Bak, M. (2011). *Çocuk Gelişimi*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Biber, N. (2013). 60-66 Aylıklar. *Milliyet Blog*. <http://blog.milliyet.com.tr/60-66-ayliklar/Blog/?BlogNo=420808>. İndirme Tarihi: 12.11.2013
- Bilir, A. (2005). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Özellikleri ve İlk okuma Yazma Öğretimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38 (1), 87-100.
- BÜ (1998). Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin güncellenen görüşü. *Boğaziçi Üniversitesi*. <http://fed.boun.edu.tr/default.asp?MainId=18>. İndirme Tarihi: 30.10.2013.
- Büyükkışık, G. (2009). Alabayır İlköğretim Okulu Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Gelişimlerinde Sınıf Rehberliğinin Etkisi: Van Alabayır Köyü Örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

- Can, G., Ceyhan A. A., Türküm A. S., Diken İ. H. & Dağlıoğlu E. (2011). *Gelişimin doğası..* (Edt: E. Ceyhan). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını. ss. 1-68.
- Ceylan, Ş. & Ömeroğlu, E. (2012). Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Ve Almayan 60-72 Aylar Arasındaki Çocukların Sosyal-Duygusal Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (1), 63-80.
- Cinkılıç, H. (2009). Okul öncesi eğitimin ilköğretim 1.sınıf öğrencilerinin okul olgunluğuna etkisinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Cole, L. & Morgan, J. B. J. (2001). *Çocukluk ve Gençlik Psikolojisi*. (Çev: B. Halim Vassaf). Ankara: MEB Yayınları.
- Çağdaş, A. (1997). *İletişim Dilinin 4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal Gelişimine Etkileri*. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çakıcı, Y. (2010). LevVygostsky'nin 'Sosyal Kültürel Teorisi'. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 89-115.
- Çakmak, A. & Darıca, N. (2012). 7-11 Yaş grubu kurumda ve ailesi yanında büyüyen kız ve erkek çocuklarının anne figürü çizimlerinin duygusal gelişim açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.<http://www.e-sosder.com/?sayfa=ozet&no=1002>. İndirme Tarihi: 20.12.2013.
- Çiftçioğlu, N. (2007). *Çocuk gelişimi ve Ergenlik Dönemi*. İstanbul: Çıra Yayınları.
- Çufaoğlu, A. (2012). 5 Dakikalık Teneffüs Ne Oyuna Ne Tuvalete Yetiyor. *HT Hayat*. <http://www.hthayat.com/cocuklu-hayat/okulzamani/haber/1009975-5-dakikalik-teneffus-ne-oyuna-ne-tuvalete-yetiyor>. İndirme Tarihi: 10.09.2013.
- Dewey, J. (2008). *Okul ve Toplum*. (Çev: B. Ata & S. Kaymakçı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Eğitim-Sen (2012). 2012–2013 Eğitim Öğretim Yılı Başında Eğitimin Durumu.http://www.egitimsen.org.tr/ekler/5b823ac353d2df7_ek.pdf?tipi=2&turu=X&sube=0. İndirme Tarihi: 15.09.213.
- Eğitim-Sen (2013). 2012–2013 Eğitim Öğretim Yılı Sonunda Eğitimin Durumu.http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=19882&sube=57#.UokV6sR-wlR. İndirme Tarihi: 15.09.2013.

- Elkind, D. (1992). Erik Erikson: İnsanda Gelişimin Sekiz Evresi. (Çev. A. Dönmez), *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 27-38.
- Erdoğan, S. (2010). Erken Çocukluk Döneminde Televizyonun Sosyal Gelişime Ve Değerler Eğitime Etkisi. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. 764767. <http://www.iconte.org/FileUpload/ks59689/File/168.pdf>. İndirme Tarihi: 01.07.2013.
- Erkan, S. & Kırca, A. (2010). Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci sınıf Öğrencilerinin Okula Hazırbulunuşluklarına Etkisinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (38), 94-106.
- Erkan, S. (2011). Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazırbulunuşluklarının İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 186-197.
- Erten, H. (2012). Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri, Akran İlişkileri Ve Okula Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İzlenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Denizli.
- Gander, M. J. & Gardiner, H. W. (2004). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (Çev: A. Dönmez, N. Çelen & B. Onur.). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Gülay, H. (2009). 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Konumlarını Etkileyen Çeşitli Değişkenler. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 104-121.
- Gülay, H. (2009). Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (22), 82-93.
- Gülay, H. (2011). 5-6 yaş grubu çocuklarda Okula Uyum Ve Akran İlişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (36), <http://www.e-sosder.com/dergi/36001-010.pdf>. İndirme Tarihi: 01.07.2013.
- Gülay, H. & Önder, A. (2010). 5-6 yaş Çocukları İçin Okula Uyum Öğretmen Değerlendirme Ölçeği'nin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2 (1), 204-224
- Güner, A. Z. (2008). Eğitici Drama Uygulamalarının 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal-Duygusal Uyumlarına Etkisinin İncelenmesi.

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Gürses, İ. & Klavuz, M. Akif. (2011). Erikson'unPsiko-Sosyal Gelişim Dönemleri Teorisi Açısından Kuşaklararası Din Eğitimi ve İletişiminin Önemi. *Uludağ üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20 (2), 153-166.
- Güven Y., Önder, A., Sevinç, M., Aydın, O., Balat G. U., Palut, B., Bilgin, H., Çağlak, S. & Dibek, E. (2006). Altı Yaş Çocukları İçin Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeğinin (MASDU) Geçerlilik Ve Güvenirlik Çalışması. *I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi* . Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi. Temmuz 2006. İstanbul. ss.303-317.
- Güven,Y. & Işık, B. (2006). Beş Yaş Çocukları İçin Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği'nin (Masdu-5 Yaş) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. (23), 125-142.
- Harman, G. & Çelikler, D. (2012). Eğitimde Hazırbulunuşluğun Önemi Üzerine Bir Derleme Çalışması.*Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*,(3), 147-156. <http://jret.org/FileUpload/ks281142/File/16z.harman.pdf>. İndirme Tarihi: 01.08.2013.
- Horzum, M. B., Aras, T. & Balta, Ö. Ç. (2008). Çocuklar İçin Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (30), 76-88.
- Işık, M. (2007). Anasınıfına Devam Eden Beş-Altı Yaş Çocuklarına Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeğinin Uyarlanması ve Uygulanması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İkinci, M. (2013). 72 Aydan Küçük Çocuklar İlkokula Değil, Anaokuluna Gönderilmelidir.http://www.egitimsen.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=20173&sube=79#.UokSAsR-wlQ
- İnanç, B. Y., Bilgin, M. & Atıcı, M. K. (2008). *Gelişim Psikolojisi-Çocuk ve Ergen Gelişimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kabakçı, Ö. F. &Owen, F. K. (2010). Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Eğitim Ve Bilim Dergisi*. 35 (157), 152-166.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikler*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

- Karadut, A. P. (2009). Viyolonsel Eğitimi Piaget, Vygostsky, Erikson ve Gardner' in Teorileri İle Planlamak. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 165-178.
- Karakaya, N. (2007). İlköğretimde Drama ve Örnek Bir Uygulama. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1). 103-139.
- Karakuş, A. (2008). Okul Öncesi Sosyal Davranış Ölçeği Öğretmen Formu'nu Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kocabaş, E. Ö. (2006). Eğitim Sürecinde Aile Katılımı: Dünyada ve Türkiye deki Çalışmalar. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3 (26), 143-153.
- Kotil, Ç. (2010). Okul öncesi eğitim kurumuna yeni başlayan 5 yaş çocukların sosyal duygusal uyum düzeylerine annenin ebeveyn öz yeterlik algısı ile okul beklentilerine uyum düzeyinin etkisi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küt, D. (2006). 1997-2004 yılları arasında güvenlik birimleriyle gelen/getirilen çocukların durumlarının irdelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEB (2007a). *Megep-Eğlence Hizmetleri: Sosyal Gelişim Ve Duygusal Gelişim*. Ankara: MEB Yayını
- MEB (2007b). *Megep-Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Bireyin Gelişimi*. Ankara: MEB Yayını.
- MEB, (2013a). *Megep-Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Sosyal Gelişim*. Ankara: MEB Yayını.
- MEB (2013b). İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ilkogrkuryon_1%5Cilkogrkuryon_2.html. İndirme Tarihi: 31.10.2013.
- Miller, P. H. (2008). *Gelişim Psikolojisi Kuramları*. (Çev: Z. Gültekin). Ankara: İmge Yayıncılık.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (2012). Resmi Gazete. Yayın Tarihi: 30.10.2013. Sayısı: 28261. Numarası: 6287.
- Obalar, S. (2009). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin İlk Okuma Yazma Becerileri İle Sosyal Duygusal Uyum ve Zeka Düzeyleri Arasındaki İlişkinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Ögelman, G. H., Önder, A., Seçer, Z. & Ereten, H. (2013). Anne Tutumlarının 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerilerini ve Okula Uyumlarını Yordayıcı Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29), 143-152.
- Oktaç, A. & Unutkan, Ö. P. (2007). *İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Özay, Y. (2013). 60 Aylıklara Kurs Desteği. <http://www.sabah.com.tr/Egitim/2013/08/21/60-ayliklara-kurs-destegi>. İndirme Tarihi: 21.12.2013.
- Özcan Ş. (2009). *Onlar Birer Çiçek- Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Üzerine*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdoğan, B. (1986). Okul Fobisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 239-247.
- Özel, B. (2012). Asıl Sorun Evden Ayrılmak. <http://www.hurriyet.com.tr/saglik/21438004.asp>. İndirme Tarihi: 15.09.2013
- Özgan, H. & Tekin, A. (2011). Öğrencilerin Hazırbulunmuşluk Düzeylerinin Sınıf Yönetimine Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15). 421-434.
- Paşa, S. & İsmetoğlu M. (2013). Zorunlu Eğitimde 4+4+4 Uygulamasına İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 14-25. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/02._salih_pasa_memisoglu_mehmet_ismetoglu.pdf. İndirme Tarihi: 01.08.2013.
- Radikal (2013). 66 ayda geri adım: Okul Yaşı,69 Ay. http://www.radikal.com.tr/turkiye/66_ayda_geri_adim_okul_yasi_69_a_y-1146191. İndirme Tarihi: 14.10.2013.
- Sarp, N. (1995). Öğretmenlerin ilkokula başlayan çocuklarda gözledikleri sorunlar ve bu sorunlara yaklaşımları. , *Kriz Dergisi*, 3 (1-2), 129-132.
- Slavin, R. E. (2013). *Eğitim Psikolojisi*. (Çev: G. Yüksel). Ankara: Nobel Yayınları.
- Sosyal, Ş. & Bodur, Ş. (2004). Bir Büyüme Masalı: Okul Korkusu. *Türk Tabipleri Birliği Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 13 (6), 234-236.
- Topçu, Z. (2012). Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyum Ve Türkçe Dil Becerilerine Etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

- TTB (2012). Çocukların Gelişim Süreçleri ve Okula Başlama. *Türk Tabipleri Birliği Yayınları*. <http://www.ttb.org.tr/kutuphane/okulabaslama.pdf>. İndirme Tarihi: 01.07.2013.
- Tuncel, İ. (2008). Duyuşsal Özelliklerin Gelişimi Açısından Fiziki Ortamdan Kaynaklanan Örtük Programın İncelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (20), 26-38.
- Tuncel, Z. A. & Demirel, M. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Sorun Çözme Becerilerinin Geliştirilmesine İlişkin Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Toplum ve Hizmet Dergisi*, 21 (1), 25-44.
- Ülkü, Ü. B. (2007). Anasınıfı ve ilköğretim 1.sınıfa devam eden çocukların velileri ve öğrenmelerinin, çocukların okul olgunluğu hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yalçın, H. (2010). *Çocuk Gelişimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yapıcı, M. (2004). İlköğretim 1. Sınıfa Başlayan Öğrencilerin Hazır Bulunuşluk Düzeyleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 1-8. <http://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/52/95> İndirme Tarihi: 01.07.2013.
- Yaşar, V. & Yaşar, S. (2010). Okul Çağındaki Çocuklarda Görülen Okul Korkusu. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi* (126-127), 16-24.
- Yavuzer, H. (1982). *Duygusal ve Toplumsal Gelişim*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2007). *Bedensel, Zihinsel ve Sosyal Gelişimiyle Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, Y., Demir, Z. & Koç, M. (2006). *Eğitim Psikolojisi-Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşil, D. (2008). Okul öncesi eğitim almış ve almamış öğrencilerin okula uyumlarının karşılaştırılması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EK 1:

SOSYAL DUYGUSAL UYUM ÖLÇEĞİ

Bu araştırmanın amacı "4+4+4 eğitim sisteminde 60-66 aylık öğrencilerin okula hazırbuluşlukta sosyal uyum düzeylerinin incelenmesi" ni incelemektir. Sizden istenen, sınıfınızdaki öğrenciler için aşağıdaki ifadelerin uygunluk düzeyini, karşısındaki kutuya çarpı (x) işareti koyarak belirtmenizdir. Sizlere de bu çalışmaya zaman ayırıp katkı sağladığınız için teşekkür ediyorum.

Cem DİRLİK
İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

		Hiçbir Zaman	Bazen	Her Zaman
1	Sınıftaki araç gereçleri arkadaşları ile paylaşır.			
2	Akranları ile kolay iletişim kurar.			
3	Kendin önce oluşmuş bir akran grubuna kolaylıkla dahil olur.			
4	Teneffüslerde arkadaşlarıyla olmayı tercih eder.			
5	Grup oyunlarında kurallara uyar.			
6	Duygularını (Kızgınlık, mutluluk, üzüntü, vb.) sözel olarak ifade eder.			
7	Gerektiğinde çevresindekilere yardım eder.			
8	Gerektiğinde çevresindekilere yardım alır.			
9	Karşılaştığı sorunları saldırganlığa başvurmadan çözer.			
10	Yetişkinlerle olumlu ilişkiler kurar.			
11	Duygusal olarak sorun yaşayan arkadaşlarını teselli etmeye çalışır.			
12	Teşekkür ederim, günaydın, iyi günler vb. nezaket ifadelerini günlük yaşamda kullanır.			
13	Başkalarının beğenisini kazanmaktan hoşlanır.			
14	Gerektiğinde başkalarını takdir eder.			
15	Yaşına uygun sorumlulukları yerine getirir.			
16	Akranlarına liderlik etmekten hoşlanır.			
17	Ortak eşyaların kullanımında özenlidir.			
18	Esprilere uygun tepki gösterir.			
19	Ortama ve zamana uygun espri yapar.			
20	Grup çalışmalarından hoşlanır.			
21	Yarışmalı durumlarda yenilgiyi kabullenir.			
22	Sonradan alacağı ödülleri bekler.			
23	Haksızlığa uğradığında uygun tepkiyi gösterir.			
24	Eleştirildiğinde kendini kötü hisseder.			
25	Başarısızlık durumunda çalışma isteğini kolay kaybetmez.			
26	Ebeveynden sorunsuzca ayrılır.			
27	Birçok durumda soruna yol açacak kadar mükemmeliyetçi değildir.			
28	Mutlu bir çocuktur.			
29	Genelde olumlu bir yüz ifadesi vardır.			
30	Bakımlı olmaya özen gösterir.			
31	Başkalarının ilgisini çekmekten hoşlanır.			
32	Sonunda ne olacağını bilmediği işlere başlamakta isteklidir.			
33	Başkalarının ihtiyaç ve isteklerine duyarlıdır.			
34	Gerektiğinde hakkını elde etmek için çaba gösterir.			
35	İstediklerinin yapılması için inat eder.			
36	İsteklerini erteler.			

EK 2:

**T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : 59090411/605/2364305 09/09/2013
Konu: Anket (Cem DİRLİK)

VALİLİK MAKAMINA

İlgi:a) İst. Aydın Üniversitesinin 09.07.2013 tarihli ve 3345 sayılı yazısı.
b) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07.03.2012 tarihli ve 3616 sayılı ve 2012/13 No'lu Genelgesi.
c) Millî Eğitim Komisyonununun 02.09.2013 tarihli tutanağı.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Cem DİRLİK'in "4+4+4 Eğitim Sisteminde 60-66 Aylık Öğrencilerin Okula Hazırbulunuşlukta Sosyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi" konulu tezine dair, anket çalışmasını, ekli listede bulunan okullarda; röportaj soruları, duygusal uyum ölçeği ve kişisel bilgi formunu uygulama isteği hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri müdürlüğümüzce incelenmiştir.

İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Cem DİRLİK'in söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, Eğitim ve Öğretimi aksatmaması koşuluyla, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
09/09/2013
* Günay ÖZDEMİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden beca-43ad-39ce-8e33-7d93 kodu ile yapılabilir.

NOT: Verilecek cevapta tarih, numara ve dosya numarasının yazılması rica olunur.
STRATEJİ GELİŞTİRME BÖLÜMÜ E-Posta: sgb34@meh.gov.tr
ADRES: İl Millî Eğitim Müdürlüğü D Blok, Bab-ı Ali Cad. No:13 Çagaloğlu
Telefon: Snt.212 455 04 00 Dahili: 239

Araştırmanın yapılacağı kurumlar listesi:

1	BAĞCILAR	Nevin-Mehmet Bilginer İlkokulu
2	BAĞCILAR	Mehmet Akif Ersoy İlkokulu
3	BAĞCILAR	Vali Cahit Bayar İlkokulu
4	BAĞCILAR	Ragıp Akın İlkokulu
5	BAHĐELİEVLER	Kocasinan İlkokulu

ÖZET

4+4+4 EĞİTİM SİSTEMİNDE 60-66 AYLIK ÖĞRENCİLERİN OKULA HAZIRBULUNUŞLUKTA SOSYAL UYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmada, 60-66 aylık öğrencilerin okula hazır bulunuşluk düzeylerinin okula sosyal-duygusal uyumlarına etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışmanın evrenini, İstanbul Bağcılar ilçesinde 3 ilkokul ve Bahçelievler ilçesinde 1 ilkokul oluşturmaktadır. Örneklemi ise bu okulların birinci sınıflarında eğitim gören 283 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma 3 ayrı grup üzerinde yapılmıştır. Birinci grup 60-66 aylık çocuklardan oluşurken, ikinci grup 67 aydan yukarı olan çocuklardan ve üçüncü grup 60-66 aylık ile 67 ve üzeri aylık çocuklardan oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak 36 maddeden oluşan Marmara Üniversitesi Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU) kullanılmıştır. Veriler, toplam 9 öğretmenin kendi sınıflarındaki öğrencileri için değerlendirdikleri MASDU ölçeği sonuçlarıdır. Gruplar arasındaki sosyal-duygusal uyum farklılıklarının anlamlılığı tek yönlü varyans ANOVA , bağımsız grup T-testi ve Tamhane's tekniği kullanılarak bulunmuştur. Analiz sonuçlarına göre bütün yaş gruplarında okula uyum sorunları görülmüştür. Öğrenci grupları arasında ise uyum açısından anlamlı farklılıklar bulunmuş ve uyum sorunu en fazla 60-66 aylık ile 67 ve üzeri aylık çocukların birlikte eğitim gördüğü sınıflarda tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha uyumlu olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Anahtar Sözcükler : Sosyal Uyum, Okul, 60-66 Aylık.

ABSTRACT

The Investigation of the Social Compliance Levels of Readiness of the 60-66 Months-Old Students to the School in 4+4+4 Education System

In this research, it is intended to investigate the effects of 60-66 months-old students readiness levels and their social-emotional compliance to the school. 283 students being educated in the 1st grades from 3 primary schools in Bağcılar and 1 primary school in Bahçelievler were used as a sample group. The first sample group was formed by 60-66 months old students, second one was formed by 67 and over months-old students and the third group is constituted by the student both 60-66 months-old ones and the 67 and over months old ones. The search is quantitative by using The Marmara University Social-Emotional Compliance Scale (MASDU) Questionnaire. It was formed by 36 items. The data were the results of the MASDU scale which was filled by the 9 teachers of sample groups. The data were analyzed by spss 16 statistic programme by using one-way variance ANOVA, T-test and Tamhane's. Consequently, there was a compliance problems of all age groups. The level of consistency was found greater in the group of students in which 60-66 months with 67 and above months were educated together. Girls were better than the boys to adapt the school.

Keywords: Social Adaptation, School, 60-66 Months

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Cem DİRLİK

Doğum Yeri ve Yılı: Ovacık/TUNCELİ , 1982

Medeni Durumu : Bekar

E-mail: cemdirlik@mynet.com- dirlikcem@gmail.com

Öğrenim Durumu:

2012-2014 Yüksek Lisans: İstanbul Aydın Üniversitesi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Bilim Dalı

2000-2004 Lisans: Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü

1996-1999 Lise: Elazığ Atatürk Lisesi.

1993-1996 Ortaokul: Elazığ Vali Saim Çotur Ortaokulu

1988-1993İlkokul: Silvan Gazi İlkokulu /Diyarbakır

İş Deneyimi:

2004-2008: Ali Demirci İlköğretim Okulu / Çayıralan / Yozgat

2008-2012: Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu / Bağcılar / İstanbul

2012-2014: Nevin-Mehmet Bilginer İlkokulu / Bağcılar / İstanbul